

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst 4 2 D, do 100 vrst 4 2 D 50 p. —
peti vrsta 4 D; nočice, poslane, izjave, reklame, preklic bes. —
Popust po dogovoru. — Inseratni davki posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se pošliči znanja za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna listnina“ Knjižna ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 394.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knjižna ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 394.
Dopolnje sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Receptivci se ne vrača.

Posamezne številke: —
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1:80, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ volja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		V Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	Din 240—	Din 240—	Din 240—	Din 360—	
6 „	120—	120—	120—	180—	
3 „	60—	60—	60—	90—	
1 „	20—	20—	20—	30—	

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo očitati.

Usodni teden.

Končno smo le čakali usodni teden, ki odloči o usodi radikalne vlade in položju nove temelje notranje politike. V Zagrebu krožijo vesti o dejanski vladi demisiji, v Beogradu pa z mrzlično napetostjo čakajo Radičeve poslanke, da preseka situacijo in ustvari nov položaj. Vlada je določila sejo verifikacijskega odbora za 27. marec in ta dan se tudi formalno zaključijo dosedanje stanje ter se otvori pravi, jugoslovenski parlament: v Narodni skupščini bo zastopan ves narod od Triglava do Vardarja, Radičevega hrvatskega zastopništva ne bo več. Nič ne bo mogel več govoriti o majorizaciji tega ali onega plemena, vsi bodo ravnopravni in nove koalicije bodo le vprašana politične moči in spretnosti. S padcem radikalne vlade se zaključijo pravzaprav separatistični pokreti Jugoslavije in pričenja normalno parlamentarno življenje ujedinenih bratov, Narodni sporazum ne bo več zadeva protokolov, medmestnih obiskov in posvetov, visokih deklaracij in solzljivih aspiracij. Komur bo do dela, pojde v Narodno skupščino. Tamkaj najde dovolj prilike, da se uveljavlja, da zagovarja pametne programe in postopne, pogresivne metode notranjega blagostanja in napredovanja. To tako v formalne možnosti. Seveda zavisi tak parlamentarni razvoj od tega, ali se po otvorjenju vladi krizi stranke sporazumejo na redno parlamentarno delo ali pa raje odidejo na volitve, da si osigurajo močnejše temelje strankarske moči.

Ali smo že opetovano povdarjali, naj se v državnem in v narodnem interesu odlože volitve na poznejši čas, naj se nove poslanke prilagode k aktivnemu sodelovanju in upravljanju države in naj se na ta način pripravi teren mirnega parlamentarnega dela v prihodnji Narodni skupščini. Saj nam tudi nastavlja toliko perečih vprašanj in zakonov, da jih ne moremo brezsrčno ostaviti na nedoločen čas ter mimo vsega aktualnega dogodevanja v državi osvrtni le strankarske egoizme. Država je tu: njej in njenim gospodarskim in socialnim interesom je treba dati vsakdanjega kruha in vsakdanje uprave. V politiki so nagli, nezoreli in nepremišljeni eksperimenti sila nevarni dogodki, ki lahko škodijo strankam samim, ki z njimi računajo.

Danes se nahajamo v popolni temi. Ne vemo, ali dobimo potrebnih državnih proračunov, ne vemo, ali se odložijo važni zakoni, kakor invalidni in drugi gospodarski načrti, ne vemo, ali prevzame izvedbo teh zakonov nova samo »poz-

itivna« vlada, ali se sestavi koalicijska vlada.
O formalnem izbruhu vladne krize vladajo vsakovrstna mnenja. Zagrebška vest pravi, da pada Radičev kabinet demisijo še pred popolno verifikacijo Radičevih mandatov, ker noče, da pade na dejanski manjšini v Narodni skupščini. Če to odgovarja resnici, potem zasleduje Pašić svoje načrte. Tako namreč lahko spravi sedanjo opozicijo v kočljiv položaj, ker bi ne mogla sestaviti večine in bi torej morala vrniti mandat, ako bi ga prejela. Doker Radičevi mandati niso verifikirani, ne morejo radičevski poslanci nastopiti v Narodni skupščini, tudi ne pri lastni verifikaciji. Vlada bi ostala brez večine. Potreba nove koalicije bi bila na dani, in tu bi prišlo do novih kombinacij, ki se pod roko prorokujejo v Beogradu z raznimi neenotnimi strankami in grupami. Beogradska vest zopet pravi, da Pašić dotlej ne poda demisije, dokler se Radičevi poslanci ne pojavijo v Narodni skupščini in dokler vlada ne pade na parlamentarnem terenu. V tem slučaju je lahko mogoče, da se spravi proračun pod streho. Mogoče pa je tudi, da koj po sprejetem proračunu Pašić odgodi skupščino in razkrije svojo vlado s kakšno novo koalicio.

Naj bo kakorkoli! Strankarski interesi se dosežijo tako veljavo in tako moč, da preglasujejo vsako drugo besedo. V nastopajoči vladni krizi lahko preglušijo tudi gospodarske in finančne interese naše države in našega prebivalstva in to je tisto, kar daje sedanji krizi najusodnejšo oznako. Naša valuta in z njo naše celokupno gospodarsko in socialno življenje je orijentirano na številčno stabilizacijo dinarjevo, ki pa še dolgo ne pomeni resnične vrednostne stabilizacije. Dinar je še skrajno labilen in vsak političen potres ga lahko omaja, da zdrkne globoko pod današnje svoje veljavo. Za naše gospodarstvo, za naše socialne razmere, za vse prebivalstvo, ki je usodno navezano na današnje tržno ceno, ni postranskega pomena, ali se nadaljuje dosedanja gospodarska finančna politika, ali vztrajamo na gospodarski konsolidaciji, na pozitivni zakonodaji ter na reševanju aktualnih vprašanj, ali se pa pogreznemo v ljuto volilno borbo, ki bi nujno zemenjala sedanost ter omogočila mednarodni in domači spekulaciji, da nam potepa dinar in da nas s tem palneta v globoko, morebiti nerušljivo gospodarsko, socialno in finančno krizo. V tem tisti pomen usodnega tedna, ki odloči o politiki prihodnjega polletja. Iz splošnih državnih in

gospodarskih in socialnih ozirih želimo vlado pozitivnega zakonodajnega dela in trdne gospodarske konsolidacije. To je prvo in nujno. Revizija ustave

ali pa tudi samo korektura uprave se lahko pripravlja vzporedno s prvim delom, postopno in premišljeno na korist cele države.

„Preklukanjan čoln“.

»Slovenec« zadnje čase žilica ne da miru. Hudo mu je pri srcu in strašno mu razburja živce zavest, da so med dobrim slovenskim ljudstvom še moderni pogani, ki nečesto priznavajo nezmožnosti klerikalne politike. Osebito pa ga je zadela ugotovitev, da prižnice in spovednice niso primeren kraj za politično propagando in da gonja proti naprednemu časopisu nikakor ni v skladu z duhovniškim politikom. Ker smo to nečuvno zlorabo verskega čuta in partizanske posvetne namene primerno ocenili in povedali, da je cerkev poklicana skrbeti za etično in moralno vzgojo ljudstva, ne da bi se vmešavala v sfero političnega udejstvovanja, ki je stvar drugih faktorjev, je izvelkel petkov »Slovenec« iz arhiva cerkvenega prava in napisal katehetski navdahnjen uvodnik, v katerem skuša na precej jalo način ovreči omenjeno trditve in podpreti klerikalno zahtevo glede spremembe cerkve in verske v areno političnih strasti z argumenti iz cerkvenopravnih določil. Ogledimo si nekatere zanimivosti iz tega značilnega elaborata, ker so vredne, da jih zabeležimo. Cerkvenemu pravu v tem slučaju ne bo prav nič škodila primerna glosa.

Dr. Laicus prireja po kratkem uvodu do zaključka, da kdor ne gre k spovedi, da uredi svoje življenje po naukih svoje cerkve in se utrdi v krščanskem življenju, marveč da denuncira duhovnika, ki se ne more braniti, si je sam sebi izdal najslabše moralno pričevali. Iz tega sledi, da mora vernik ali vernica priznati in lojalno zamolčati vse to, kar sliši in vidi v spovednici. Če se torej spovednik spozna takko daleč — kar ni redek slučaj — da prestane biti duhovnik in Kristov namestnik, da posoga z indiskretinami vprašanji v privatne, redniške življenje, da izmišluje, osebito kadar ima opraviti z mladimi osebami ženskega spola, intimnosti o naravnih stvareh, da brska po najskrivnejših kotičkih medsebojnega občevanja, ne da bi imel za to tehtne razloge, če spovednik prekorači svoje kompetence in začne agitirati za klerikalno stranko, napada in blati ljudi nasprotnega političnega prepričanja, če nagovarja pobožne in intelektualno malo razvite žene, naj z vsemi močmi, včasih dokaj abetnimi sredstvi prisilijo svoje moke, da se brezpozorno uklonijo volji klerikalnih veljakov, če

se torej dogajajo v spovednicah stvari, ki nalikujejo početju svetopisemskih ostrunjevalcev svetlišča, mora spovednec potemtakem vse to zamolčati. Vernik, ki ima globok verski čut, ki smatra spovednico za sveti kraj, kamor ne bi smela zahajati zloraba verskega in umazane osebne namene, ne sme protestirati proti temu kulturnemu škandalu, dasi izvira njegov notranji glas, ki mu narekuje ta protest, iz čistega verskega prepričanja in čustvovanja. Vsi-ljuje se nam vprašanje na naslov znamenitega avtorja tega idejnega konglomerata, da-li je tak način verske vzgoje v skladu s krščansko etiko in da-li so tako učili tudi Krist in njegovi apostoli?

Po tem imenitnem uvodu gre dr. Laicus dalje in citira iz »Codexa«, da cerkev presoja mnogoštevilna verska mnenja, ki prihajajo do izraza v knjigah in časopisih, če so vjemajo z nauki krščanstva, če so v skladu z duhom in uredbami cerkve ali ne. Cerkev podpira razširjanje dobrih nauk, skuša pa preprečiti slabe. O tem, kaj je dobro in kaj slabo, je mogoče debatirati. Izidila čena pa je vsaka diskusija o tem, da-li današnji katehetski res tudi praktično izvaja in uveljavlja v človeški družbi principe, ki jih je podedoval v teoriji od prvotnega krščanstva. Vseh devet božjih zapovedi, ki so v kratkem izraženo najpopolnejše navodilo za čednostno življenje, in način, kako se ta osnovni »Codex« uveljavlja med samimi cerkvenimi veljaki skupaj s pretežno vedno kiera, dovolj jasno govori za to, da cerkev sicer res presoja razna verska mnenja in podpira razširjenje »dobrih« nauk, toda samo tam, kjer gre za njene posvetne materialne interese. Če smo dosledni in primerjamo peto božjo zapoved z udejstvovanjem duhovščine v času svetovne vojne ali pa še pomislimo o Kristovih načelih glede ljubezni do bližnjega, o njegovih besedah »moje kraljestvo ni od tega sveta« in »ne iščite bogastva, ker ga rja sne«, ter si ogledamo današnje cerkveno hierarhijo, ki viši v pretiranem izobilju in brezdelju, ne da bi žrtvovala del svojega bogastva ter olajšala življenje siromakom, tedaj nam postane jasno, da je cerkev neposredno zainteresirana na tem, da pobija vsako mnenje, ki bi utegnilo ogroziti to nezastikano negacijo krščanskih dogem. Kdor ni pristal

verskega fanatizma in presoja stvari po svoji pameti in na podlagi neštevilnih primerov iz praktičnega življenja, kdor kritizira gnile razmere, ki so zavladale v današnjem katolicizmu, je v očeh cerkve brezvrtec in »moderni pogani« navzlic temu, da je njegov verski čut bolj razvit, popolnejši in bolj v skladu s krščanskimi idejami, kakor oni samih cerkvenih poglavarjev. Če bi cerkev res presojala časopise po njih stalnosti do pravih, tudi v praksi uveljavljenih krščanskih nauk, bi morala priporočati čitanje naprednega časopisa, ker edino ono piše objektivno in v smislu prvotnega krščanstva, ker zahteva, da se duhovščina posveti svojemu poklicu ter prepusti politiko in gonjo za posvetnimi interesi drugim.

Čisto brezpredmetno je tudi shi-covanje na odradbe državnih oblasti, ki zabranjujejo za pravni red to ali ene države nevarno časopisje. »Slovenec« uvodnik meni, da če ima država pravico zabraniti tako časopise, sme isto storiti v svojem delokrogu tudi cerkev. »Ecclesia militans« je sicer tudi pravna organizacija, ki pa nikakor ni istovetna z državo. Sfera cerkvenega delovanja in udejstvovanja bi vsaj morala biti strogo duhovna, dočim je ona države materialna. Cerkev bi morala skrbeti za blagostanje ljudi onkraj groba, država je poklicana, da skrbijo za opredeljeno skupino ljudi tu na zemlji. Če torej izpovedujemo našimljenega katolicizma odvojen versko mnenje, je to stvar mojega notranjega prepričanja, ki prav nič ne zadeva materialnih interesov mojih sodržavljanov, niti ne more škodovati zagrobnemu življenju — če ono sploh eksistira — bližnjega, kajti versko prepričanje je strogo privatna zadeva vsakega posamnika. Moje prepričanje v nobenem slučaju ne more biti obligatno za kogarkoli, temveč spada v kompetenco notranjega glasu, s katerim razpolaga vsak individui po prosti volji. Če torej cerkev iz razumljivih razlogov nasprotuje in pobija te svedobno razpolaganje s človeškim intelektom, je to nasilje nad naravno svedobnim dahom, ki ga ni mogoče primerjati z ukrepi državnih oblasti, ki zatirajo krajo, umore, uboje ali krštev javno—odnosno privatno—pravna re-da. V prvem slučaju so ogroženi iste resni cerkvene hierarhije, ki bi ne mogla tako neomejeno izkoriščati ljudskih žuljev, če bi imela mase vpogled v njene karte, v drugem pa imamo opraviti z nevarnostjo, ki preči družbi in državi kot taki. To dvoje pa ni istovetno in zato je tudi sklicovanje na ukrepe posvetnih oblasti proti nevarnemu razdiralnemu tisku v tem slučaju napačno in neutemeljeno.

Polet na Mars.

Roman.
Čudna objava.

Ob štirih popoldnih se je pojavila v Petrogradu na prospektu »Rdečih Zarij« čudna objava: majhen, siv list papirja, pritrjen z žebli na oguljeni steni zapuščene hiše.

Mimoidoči dopisnik ameriških novim Archibald Skyless je opazil pred objavo stoječo boso, mlado žensko v kotenasti, čisti obleki — gibaje z ustnami je čitala. Njeno utrujeno in mirno lice ni izražalo začudenja. Oči so bile ravnodušne, jasne in lokave. Šop valovčastih las je popravlila za uho, dvignila s tlaka košaro z zelenjavo in odšla preko ulice. Objava je zaslužila veliko pozornost. Iz radovednosti jo je Skyless prečital, pomaknil se bliže, potegnul preko oči in prečital še enkrat:

»Twenty three, — je spregovoril končno, kar naj bi pomenilo: »Vrag me vzemi slepaj z možnimi kostmi.« Objava se je glasila:

»Inženir M. S. Los poziva one, ki bi hoteli 18. avgusta leteti z njim na planet Mars, naj se javijo radi osebnih dogovorov od 6. do 8. ure zvečer. Zdanovsko obročje, hiša II. na dvorišču.

To je bilo napisano navadno in enostavno, z običajnimi črnilnim svinčnikom. Nihče je Skyless

potipal svoj puls, navaden. Pogledal je na časomer — 10 minut čez štiri, kasalec rdeče kazalnice je kazal 14. avgust. S hladnokrvno močnatostjo je bil Skyless pripravljen v tem nosem mestu na vse. Toda objava, pritrjena na oguljeni steni, je vplivala nanj izredno močno. Vter je pihal po praznem prospektu »Rdečih Zarij«. Okna večnadstropnih hiš, deloma pobita, deloma obita z deskami, so se zdela kakor mrtva — nobena glava ni gledala na ulico. Mlada ženska, ki je bila postavila košaro na tla, je stala na drugi strani ulice in motrila Skylessa. Njeno prikupljivo lice je bilo mirno in utrujeno.

Skylessu so zaigrale mislice na obrazu. Iz žopa je potegnil star ovitek in zapisal Losov naslov. V tem času se je ustavil pred objavo močan, širokopleč človek, brez kape, po obleki sodeč vojak, v srcaji brez pasu, v dokolenicah. Od bresedla je držal roke v žepu. Močan človek se je napol, ko je začel čitati objavo.

—No, ta se je pa zaletel — na Mars, je spregovoril zadovoljno in okrenil svoje zagorelo brezskrbno lice k Skylessu. Na njegovem senov je bilo videti počez brazgotine. Oči leuc, sivkastorjave in prav take, kakor pri onaj ženski — z iskrivo.

(Skyless je že davno opazil to iskrivo v ruskih očeh in jo oboje označil v nekem članku... »Od-sotnost v njihovih očeh odločnosti, neustanovitnost, zdej kronija, zdej zopet vratolomna korajža in končno ne razumljiv invarj premeti zelo močno vplivajo na njega.«)

—E, kaj, odločati z njim, to je zelo enostavno,

—je znova spregovoril vojak in se dobrohotno nasmešnil, obenem pa naglo premeril Skylessa od nog do glave. Hipoma pa je zamežikal in smehljaje je izgledal z njegovega lica. Pazljivo se je ozrl preko ulice na boso žensko, ki je še vedno čitala nepremično poleg košare. Pokimal je s podbradkom, rekoč:

—Maša, kaj pa stojiš! (Ona se je hitro zdrznila.) —No, pa bi šla domov. (Prestopila je s prahnimi, majhnimi nogami in videti je bilo, kako je vzdihnila in sklonila glavo.) Pojdi, pojdi, jaz kmalu pridem.

Ženska je pobrala košaro in odšla. Vojak je dejal:

—Rad oziroma in rano sem odpuščen iz službe. Hodim, — čitam napise — strašno je dolgočasno. —Ali se mislite odpraviti tej objavi?, za je vprašal Skyless.

—Sigurno se odzovem.
—Toda to je nesmisel, — preloteči v brezračnem prostoru 50 milijonov kilometrov.
—Kaj pa da — daleč je.
—To je šarlatanstvo ali kaščunacija.
—Vse je mogoče.

Skyless, ki je sedaj tudi zamežikal, je premeril vojaka in enoletnega odšel v smeri proti Nevi — korakal je samozvestno in široko. Na obročju je sedel na klopi, potegnil roke v žep, kjer je ločal kot pri starem hadiču in resnem možu tobak, z enim prstom palca je napolnil pipo, prižgal in stegnil nogo. Na obročju se šumelo stare hne. Zrak je bil

vlažen in topel. Na kupu poska, edincem na vsem obročju, je bržčas že davno sedel majhen deček v umazani srcaji, skručen in brez hlače. Vter je dvigal od časa do časa njegove svetle in mekne kodre. V roki je držal konec vrvice, na drugem koncu vrvice pa je bila privezana za nogo stara, zmružena vrana. Sedela je nezadovoljna in srdita, in, kakor deček, ogledovala Skylessa.

Naenkrat — bil je to hip — je prešinil njegovo zavest oblak, postalo mu je čudno, zvrtele se mu je v glavi: ali ne vidi vsega tega v sanjah!... Deček, vrana, prazne hiše, samotne ulice, čudni pogledi mimoidoščih in pritrjena z žebli objava — nekdo vabi na polet iz tega mesta v zvezdno prastranost.

Skyless je globoko vdihnil krepkega tobačnega dima. Nasmešnil se je. Razgrnil je načrt Petrograda in potikal na njem s koncem pipe Zdanovsko obročje.

V Losovi delavnici.

Skyless je stopil na slabo tlakovano dvorišče, polne zarijelega železa in sodov za cement. Vela trava je rasla na kupih smeti, med zverženimi klopčasti žice in pelomljenimi deli delavskih stelo. V osadi dvorišča so se lesketala v žarkih zahar-jolega celnoka zaprta okna visoke lope. Majhna vrata so bila nekoliko odprta, na pragu je sedel skručen delavec in mešal v vedru opekasto-rdeče barvilo. Na Skylessovo vprašanje — dali se ka-haja tu inženir Los, je delavec priklinal z glavjo in smejal proti notranjosti lope. Skyless je vstopil.

Zelo imenitna je tudi fuditev, da so vsi tisti, ki protestirajo proti zlorabi verstva, politični »špicelniki«. Kaj pa, če bi navedli mi nekaj drastičnih primerov, ki duhovščina virtuožno igra vlogi pravih političnih špicelnikov? Kona vse mumizirane frazeologije, ki jo je »Slovenec« navezal v svojem uvodniku, pa tvori njega zaključek, ki se glasi doslovno: Katoličanom pa, ki se radi izgovarjajo, da je treba poznati tudi nasprotno krivo (?) mnenje ter da morajo vse čitati, pa naj služijo v pouk besede velikega Hieronima: Nihče ne sto-

pi v preluknjani čoln, da se nauči izogibat se brodomolu; in ti hoče brez nevarnosti čitati spise, ki so polni krivih naukov, da se tam nauči katoliške resnice! V naši stizlaciji bi se glasi ta fenomen kratko tako-le: Ker si za bil in ker moderni farizeji lahko operirajo samo z zabitimi masami, moraš ostati zabiti in ne smeš iskati resnice nikjer drugje, kot v naročju perfidne laži in hinavščine. Izvrsten recept za prosvetno delo med ljudskimi masami in najboljši dokaz, da je katolicizem res skrajno reakcionaren.

Anglija v Sredozemskem morju.

Velikanski pomorski nevril britanske mornarice, ki so se čili prošli teden v vodovju Balearskih otokov, so znova pokazali britansko premoč v Sredozemskem morju. Svetovno časopisje poroča, da je bil res izreden pogled na brodovje nad tridesetih ladij, med katerimi so se nahajale najnovejša oklopnice angleške brodovja, pod poveljstvom znamenitega admirala lorda Beattyja, kojega drzni čini za časa svetovne vojne so za vekomaj uklesani v anale angleške mornarice.

Vprašati je treba, zakaj je londonska vlada — socialistična vlada g. Macdonalda! — inscenirala to velikansko demonstracijo in zakaj si je izbrala za večbališče svojega vojnega brodovja letos ravno Sredozemsko morje.

Odgovor na to je zelo enostaven. Odkar je bilo nemško brodovje potopljeno v Scapa-Flow, se Angleži čutili v Severnem morju in v Rokavskem prelivu popolnoma varne. V slučaju vojne jim je treba skrbeti samo za morske in trgovske zveze domovine s prekmorski kolonijami. Najvažnejša teh prog pa je gotovo ona, ki vodi preko Sredozemskega morja od Gibraltarja do Port-Saida, to se pravi ona, ki vodi v Egipt, v Indijo, na Kitajsko in v Avstralijo.

Velika Britanija mora imeti odprta vrata v svoje najlepše kolonije in zato

nora biti neoporečna gospodarica obeh sredozemskih basenov. Stvar je najbolj neprijetna za Italijo, ki prav rada bahavo imenuje Sredozemsko morje »mare nostrum« in ki se je pred meseci začela dogovarjati s Španijo, da upostavi z njo podlago za eventualno skupno politiko z ozirom na obrambo svojih skupnih interesov na morju. In pred kratkim se je g. Mussolini izrazil, da je Italija poklicana, da razširi svoj vpliv proti orientu.

Tako izgleda, da je razvoj mogočnega britanske pomorske armade okoli Balearskih otokov precej pomemben odgovor na igranje rimske in madridske vlade. Francija pri tem ni naravnost prizadeta. Usoda francosko-britanskega prijateljstva je s krvjo zapечатena vsaj za dobo človeškega življenja, če že ne za vedno. Tako se tudi o priliki angleških sredozemskih manevrov, ki so pokazali britansko nadvlado v tem morju, francoska javnost niti najmanj ne vznemirja.

Veliko britansko brodovje je ravno nasprotno za Francijo garancija za varnost. Francija, ki je ena najmiroljubnejših držav v Evropi, je tako zelo skrbila izdatke za vojsko in mornarico, odkar je podpisala mirovne pogodbe, da je njeno brodovje danes daleč za angleškim. Toda to Francozov ne vznemirja. Iskreno prijateljstvo je več vredno kot garancija topov in oklopov.

Pogled po svetovni politiki.

Mir in varnost.

Radi Singapura se razvijajo polemike v angleškem časopisju. Eni pravijo, da opustitev pristaniške izgradbe pomeni oslabljenje angleške mornarice in to jači možnost za nove vojne. Ni se hotelo zadeti japonskega čustva, ali nevarnost je, da se rani občutljivost britanskega prebivalstva na Vzhodu. »Times« priznava absolutno iskrenost Macdonaldovega koraka v prilogi kooperacijske politike in dobrega mednarodnega zaupanja. Angleški liberalci izjavljajo, da bi bil Macdonald storil lahko še nekaj več, to je, da bi se ne bil zavzel za zgradbo petih novih križark. To delo ne pomeni odprave prepozornosti in denar, potrošen za bojne brodove, bi se mogel produktivno porabiti za kaj drugega, pri čemer bi se pomagalo tudi brezposelnim. Liberalci zaključujejo, da si je Macdonald s križarkami skril moralno vrednost svojega mirovnega čina za Singaporo. Angleški liberalci imajo morda prav glede križark, ali ta za mornarico že prej načrtana in brezposelnost zadevajoča stvar je stranskega pomena. Glede Singapura je Macdonald mislil najbrže tudi na Francijo. V Parizu dobro razumejo mirovno politiko, v katere okvir spada tudi Singapora. Pri predlogi armadne organizacije je poročevalec Fabry povdarjal, da zasleduje Francija povsem mirovno politiko. Njene vojaške bojne sile se omejujejo na minimum, na to, kar je neobhodno potrebno v obrambo dežele, njenih pravic in njene časti. Fabryjev ekspezo navaja, kako se propoveduje v Nemčiji sovražstvo do Francije. Dokumenti so tu, ki dokazujejo, da se že v ljudskih šolah nemški otroci pripravljajo na osvetno vojno proti Franciji. General Seeckt rekonstruira armado na široki podlagi. Ali Nemčija naj za slučaj vojne misli, da bi bili izpostavljeni bombardmentu v prvi vrsti Köln, Mainz, Frankfurt in ne Verdun, Nancy itd. Vojna bi se odigravala na nemškem ozemlju. To bi utegnulo Nemčijo siliti na vzdrževanje miru. Francija si hoče z reorganizacijo armade samo svojo sigurnost zagotoviti. Med vsemimi narodi na svetu je francoski narod oni, ki si vojne najmanj želi. Francija nima nikake zavojnevalne misli, ampak v miru in varnosti hoče živeti. Svojo varnost hoče doseči pa ri več in nič drugega. Pa tudi ni nikakega načela, po katerem bi morala živeti Francija vedno ogrožena! Tako se vidi znova, kako Nemčija neprestano izvršuje doma svojo dobro premišljeno maščevalno akcijo. Drugi razmišljajo tačas o miru in obnovi.

Mednarodna konferenca na obzorju?

Angleški komentar k Morganove posojili Franciji pravi, da se tako izjavna pot za celo vrsto mednarodnih konferenc, katerih bi se udeleževali tudi Zedinjene države. Morgan se je

pred posojilom posvetoval z državnim tajnikom Hughesom. Ameriška poročila razkrivajo, da se v vseh tamkajšnjih vplivnejših krogih širi mnenje, da je neobhodno potrebna konferenca ne le za gospodarska vprašanja, ampak tudi za razoroževanje in pri vseh teh konferencah ima prisostvovati tudi Amerika. Pred svojim odhodom v Evropo je imel Morgan pogovor z novinarji, katerim je naglašal, da ima zaupanje v Francijo in njeno delavno in razumno prebivalstvo. Vedno bomo na strani Francije, da jej pomagamo, kakor tudi računamo na njo kot čuvarico pravice. Francija naj nadaljuje svojo pot in prej nego v dveh letih bo zavzemala zopet ono gospodarsko mesto, katero je imela pred vojno. Morgan je rekel še, da ljubi francosko zemljo, ki je krasna in častna. Nemčija je dolžna plačati. Na Berlin je vplivalo Morganovo posojilo jako nevrčno. Zato pa so zviti Nemci takoj udarili po Franciji z izmišljotinami o tajnih pogodbah, ki bi se tikale tudi Nemčije, češ, glejte vi, voditelji svetovne politike, kdo je tisti, ki misli na vojne napade, ali Nemec ali Francoz? Dva udarca na mah je izvršila nemška gospoda, prvi na Francijo, drugi na Češkoslovaško. Francijo hoče očrniti v Washingtonu in odvrniti bi rada od nje Macdonaldovo razpoloženje za takojšnji in točni sporazum med Anglijo in Francijo, na katerem ima sloneči vse bodoče obnovo in razorožitveno delo v Evropi in Ameriki. Potem pa nemški politiki ne morejo prenašati tega, da bi kak Slovan igral prvovrstno vlogo v povojni rekonstrukciji. Kaj Čehoslovak Beneš naj sodločuje usodo in bodočnost Nemčije? Zelo hudobna sta nemška zamahljajca, toda izdala ne bosta nič. Poznamo Nemce predobro mi v Evropi in tudi po ostalem svetu jih poznamo. Najmovejša intriga proti Franciji mora le še podpreti London in Pariz, da storita, kar veva trenutok. Ali se Nemci boje ameriškega dostopa k evropski obnovi? Amerika je bila prišla odločit krhavo vojno, naj pride sedaj odločit tudi gospodarsko vojno. Nemčija mora podletiti tudi v slednji vojni, potem šele nastopi mirna doba za pravo obnovo vseh in tudi Nemčije, toda z začrtano bodočnostjo v pravcu sprave in razoroževanja med narodi. Ako bi se sklicala mednarodna konferenca, bi se moralo na njej najprvo predložiti Nemčiji, da ima vse proti sebi, ako ne bi hotela sodelovati pri zgradbi novega rednega življenja po dogovorjenem sporazumu, vsebujočem pravice in obveznosti za vse.

Penarobda ni bila in tudi nikdar ne bo enaka originalizate ne kupuje manjrednih penarobd, ampak edino le pravi »ADRIA« vanilin-sladkor in polni prašek. Pazite na ime »ADRIA«.

Izbruh vladine krize.

Ministrski predsednik Pašić odstopil? — Razne kombinacije.

— Zagreb, 24. marca. (Izv.) Dopisnik »Novosti« javlja iz Beograda, da je ob 13.20 izročil ministrski predsednik Nikola Pašić Nj. Vel. kralju Aleksandru I. demisijsko svojega kabineta.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) Vest o demisiji Pašićeve vlade se je včeraj popoldne z veliko naglico razširila po vsem mestu. Parlamentarni in politični krogi so to vest živahno komentirali. Pojavljale so se razne kombinacije. Naglašati pa je treba, da ta vest oficijelno še ni potrjena. Radikalni trdovratno molče in ministri ne dajo nobenih pojasnil. O Pašićevi demisiji so v parlamentu razširjene različne verzije. Po eni verziji je Pašić kralju predložil na šestih straneh s strojem pisano noto, v kateri veli, da ni več v položaju obvladovati parlamentarne situacije. Pašić je hotel s to demisijsko predvsem doseči, da bi se čimprej mogla sestaviti nova voilna vlada. Kakor zagotavljajo, kralj ni solidaren mnenjem Pašićevim, češ da ni sedaj moment, da bi se parlament mogel razpustiti oz. odgoditi, ker je predvsem treba sprejeti državni proračun. Zanimivo je, da v vodilnih parlamentarnih krogih tako pri opoziciji, kakor tudi pri radikalnih noče dati nobenih pojasnil. Predsednik demokratskega kluba Ljuba Davidović je izjavil glede Pašićeve demisije, da je to zelo verjetno. V opozicijskih krogih so uverjeni, da bo Nj. Vel. kralj Aleksander po posvetovalstvu s predsednikom narodne skupščine Ljubo Jovanovićem poveril sestavo nove vlade g. Ljubi Davidoviću.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) Popoldne je bila razširjena govorica, da je Pašić podal svoj demisijski radi tega, ker je sedaj definitivno, da pridejo radikali v Beograd in da ni več v položaju obvladovati parlamentarne situacije. Pašić je hotel s to demisijsko predvsem doseči, da bi se čimprej mogla sestaviti nova voilna vlada. Kakor zagotavljajo, kralj ni solidaren mnenjem Pašićevim, češ da ni sedaj moment, da bi se parlament mogel razpustiti oz. odgoditi, ker je predvsem treba sprejeti državni proračun. Zanimivo je, da v vodilnih parlamentarnih krogih tako pri opoziciji, kakor tudi pri radikalnih noče dati nobenih pojasnil. Predsednik demokratskega kluba Ljuba Davidović je izjavil glede Pašićeve demisije, da je to zelo verjetno. V opozicijskih krogih so uverjeni, da bo Nj. Vel. kralj Aleksander po posvetovalstvu s predsednikom narodne skupščine Ljubo Jovanovićem poveril sestavo nove vlade g. Ljubi Davidoviću.

Pašić formalno še ni odstopil.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) Ministrski predsednik Nikola Pašić še ni do danes popoldne podal formalno demisijsko svojega kabineta Nj. Vel. kralju Aleksandru I.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) Oba današnja dopoldanska glavna lista »Politika« in »Vreme« konstatirata v svojih političnih poročilih, da je vlada pred neposredno demisijsko.

Kakor javlja »Vreme«, so bile včerajšnje vesti o demisiji še nekoliko preurajene, ugotavlja pa:

1. ministrski predsednik Nikola Pašić je podal kralju ustmeno ostavko, katere pa kralj ni uvaževal, nego je izrazil željo, da odloži svojo demisijsko za nekaj časa, ker sedaj za njo ni ugoden moment.

2. Pašić je Nj. Vel. kralju izjavil ustmeno, da takoj odstopi, kakor hitro pride gotovo število Radikalskih poslancev, ki položijo prisego na ustavo in zvestobo kralju, ker s tem izgublja v parlamentu večino.

»Vreme« končno pripominja, da Pašić še ni odstopil, nego je kralju samo poročal o težkem položaju vlade, izjavljajoč, da ne bo njegova vlada čakala onega trenutka v skupščini, da bi jo blok vrgele. Pašićeva vlada takoj od-

Zastopniki tiska so se skušali ustmeno in tudi telefonično informirati o demisiji pri raznih ministrih, ki so pa bili do skrajnosti rezervirani in so nekateri celo izjavljali, da jim o demisiji ni ničesar znanega.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) V parlamentarnih krogih je včeraj nastalo veliko vznemirjenje, ko se je raznesla vest o definitivnem prihodu Radikalskih poslancev in pa o demisiji sedanje radikalne vlade. Radikalni sedaj res uvidevajo, da je njih položaj na vladi nemož. Včeraj popoldne je ves čas ministrski predsednik Nikola Pašić dolgo konferiral z mnogimi člani vlade, med drugimi tudi z Ljubo Jovanovićem, posl. dr. Laza Markovićem in posebno z ministrom Markom Trifkovićem. Po teh konferencah je ministrski predsednik odšel na dvor. Kralj je ministrskega predsednika sprejel v avdienci, ki je trajala nad eno uro. Po tej avdienci so se razširile po Beogradu različne tendenčne vesti, da je Pašić demisioniral. Radikalni krogi so te vesti sprva označili za zlobna izmišljotina. Značilno je, da ministrski predsednik popoldne ni prišel več v urad, temveč je ostal na svojem stanovanju, kjer je konferiral z raznimi klerikainimi voditelji. Opozicijski krogi nasprotno uverjavajo, da je vlada demisionirala. Radikalni pa trde, da Pašić sedaj še nima povoda dati ostavko, gotovo pa je, da takoj odstopi onega dne in oni moment, ko bo vlada v narodni skupščini ostala v manjšini. Danes jutraj zjutrajje povsem striktno, da je Pašić demisioniral samo radi tega, da bi na ta način prehitel opozicijski blok in bi dobil čas, da se začne znova pogajati z radikalcem. Značilno so namreč izjave radikalov, da so zopet pripravljani se pogajati s HRSS.

stopi, kakor hitro pride v položaj, da nima s prihodom Radikalskih poslancev več večine v skupščini.

V opozicijskih krogih trde, da kralj poveri sestavo nove vlade po padcu Pašićevem predsedniku demokratske stranke Ljubi Davidoviću. Nova vlada bo stavila v skupščini kot prvo točko poročilo verifikacijskega odbora o verifikaciji 35 Radikalskih mandatov.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) Današnja »Politika« naglašja, da je postala sedaj politična situacija zelo kritična. Ministrski predsednik Pašić je hotel demisionirati, a kralj je izrazil željo, da je treba popreje rešiti državni proračun v skupščini. Pašić je nasprotno izjavil, da bo njegova vlada skušala odložiti demisijsko, toda le do takrat, ko pridejo Radikalski poslanci v Beograd.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) Današnja »Politika« podčrtava, da prevladuje v političnih krogih prepričanje, da je treba z gotovostjo pričakovati, da pod ministrski predsednik Pašić danes formalno demisijsko in da hoče na ta način otvoriti predčasno vladno krizo. Pašić skuša porabiti vsa sredstva in izrabiti vse prilike, da razbije opozicijski blok.

Mussolinijevi politični cilji.

Velike svečanosti v Rimu. — Mussolini o Jadranu in Reki. — Cilji fašistov.

— Rim, 24. marca. (Izv.) Povodom petletnice, od kar se je ustanovila v Italiji fašistovska stranka, so bile po vsej Italiji velike svečanosti in zborovanja. Ministrski predsednik Mussolini je v gledališču Constanza imel veličasten govor. Pred zborovanjem so se zbrali glavari fašistovskih organizacij na trgu Venezia. V dolgih vrstah so defilirali mimo spomenika neznane vojaku in so se končno na Kvirinale poklonili kralju. Po paradi je bilo veliko zborovanje v gledališču Constanza. Na čelu zbora so bili zastopniki Trsta, Reke, Pulje, Zadra in Gorice. Mussolini je v svojem govoru med drugim naglašal veliko zmago, ki jo je dosegla fašistovska stranka proti svojim nasprotnikom in je dalje izjavil zelo pomembne besede glede jadranskega problema. Izjavil je:

»Na Jadranu smo do sedaj storili zelo malo. Mi smo sicer rešili Reko, ali smo rešili samo okrnjeno Reko. Smatramo, da morajo zastopniki Jugoslavije priznati, da je današnja meja zelo smešna, ker je zid mesta oddaljen samo od meje tri metre. Upravičeni smo naglašati, da oni, ki so reševali reški problem, nikdar niso upoštevali vseh interesov Reke.

— Rim, 24. marca. (Izv.) Včerajšnje proslave petletnice fašistovske stranke se je udeležilo nad 5000 zastopnikov fašistovskih organizacij. Na trgu Venezia je bila velika parada, na kar so fašistovske čete odkorakale v dolgem srazvodu na Kvirinale, kjer so de-

filirale pred kraljem Viktorjem Emanuelom. Defiliranje je trajalo nad 1 uro.

— Rim, 23. marca. (K.) Povodom petletnice ustanovitve fašistovske stranke je bil danes dopoldne v Rimu veličasten sprevid, ki se ga je udeležilo okoli 4000 županov iz vseh krajev Italije v spremstvu raznih deputacij in občinskih zastav. V gledališču Constanza je imel Mussolini govor. V sprevidu so bile zastopane tudi nemške in slovenske občine. Fašistovske moške in ženske organizacije in čete so tvorile po ulicah, koder se je sprevid premikal, velikanski špalir. Rimska občina je popoldne priredila na čast fašistovskim županom recepcijo na Kaptolu. Zvečer je bilo mesto sijajno razsvetljeno. Fašistovski general de Bono je imel vojaško parado, ki so jo tvorili fašisti iz Toskane 6000 po številu.

— Rim, 23. marca. (Stefani.) Ministrski predsednik Mussolini je danes dopoldne imel v gledališču Constanza velik govor o postanku fašizma in o bojih, ki jih je imela stranka do svojega pohoda v Rim. Fašisti so izvršili veliko revolucijo brez vseh onih strahot, ki jih navadno spremljajo revolucije. Mussolini je dalje zelo obširno govoril o zunanje-političnem položaju ter je v glavnih črtah podal smernice italijanske politike. Oznalil je legendo o izolaciji Italije za absurdno. Italija zasleduje miroljubno politiko, Italija je vedno na mestu tam, kjer se obravnavajo vprašanja mednarodnih interesov.

Mussolini je dalje izjavil:

Italija je priznala Rusijo, Italija ne nasprotuje sprejemu Nemčije v Društvo narodov. Ne moremo se pa udajati pacifističnim idejam in zato hočemo okropliti armado, mornarico in zračno brodovje. Koncem svojega govora je Mussolini izjavil, da bo vlada po končanih volitvah vzpostavila redno delovanje parlamenta.

Na jugu in v Istri namerava vlada izvršiti važne reforme. Vlada bo zmanjšala davčni pritisk, ker je vzpostavljeno ravnotežje v proračunu. Nasprotni politični nasprotnikom bo vlada postopala blagohotno, ker se je položaj spremenil.

Mussolini je svečano in odločno izjavil:

»Italija mora napredovati! Ustvariti se mora velika Italija! To je edini in neomajni cilj fašizma!«

Mussolinijev govor je zbor sprejel z velikim in oduševljenim odobravanjem.

Prihod Radikalskih poslancev v Beograd.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) Čeprav je bila nedelja, je bil včerajšnji dan dan velike politične in parlamentarne napetosti. Prvotno je bila v Beogradu razširjena vest, da ne pridejo v Beograd Radikalski poslanci kljub temu, da jih je blok pozval na takojšnji prihod. Včeraj se je pričela najbolj ostra borba proti vladi in v parlamentu je bilo opažati ves dan živahne sestanke in razprave. V bloku vlada velika borbenost.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) »Politika« in »Vreme« sta razširila včeraj vest, da ne pridejo Radikalski poslanci v Beograd. Ta vest je povzročila v parlamentarnih in političnih krogih veliko vznemirjenost. Kmalu potem so pozitivno doznali, da pridejo danes popoldne Radikalski poslanci v Beograd.

— Zagreb, 24. marca. (Izv.) Včeraj ob 16.30 je prva skupina Radikalskih poslancev odstopovala v Beograd. Druga skupina pod vodstvom dr. Vladimira Mačka je odstopovala z brzovlakom ob 21. ponoči. V Dugem Selu sta se pridružila tej skupini podpredsednik posl. Ivan Predavac in posl. Herceg. Ostali Radikalski poslanci odstopujejo danes oz. jutri zjutraj. Po informacijah našega dopisnika ostanejo ti Radikalski poslanci toliko časa v Zemunu, dokler ne pridejo vsi tja. To se ima zgoditi najpozneje do torka zjutraj.

Radikalski prisežejo...

— Beograd, 24. marca. (Izv.) Svoje je prisel v Beograd poslanec HRSS dr. Nikola Nikić, izvoljen v sremski županiji. Dr. Nikić je takoj konferiral v skupščini z dr. Spahom in dr. Korošcem. Izjavil je zastopnikom tiska, da danes pride v Beograd okoli 40 Radikalskih poslancev. Zanimal je tudi vse vesti o neprihodu poslancev njegove stranke. Danes dopoldne so prisli poslanci HRSS iz Hrvatske in Srema, iz Bosne in Dalmacije pridejo jutri. V Beograd prispe tudi vodstvo HRSS razun Stjepana Radića in dr. Krnjevića.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) Sotrudniku »Politike« je izjavil posl. dr. Nikić, da bodo oni Radikalski poslanci, katerih mandati so bili verificirani, takoj položili prisego, da moreo tako izvrševati vse poslanske funkcije.

Vesti iz Bolgarije.

Kritična situacija. — Parlamentarna kontrola nad zunanjo politiko. — Akcija vlade proti delavstvu.

— Sofija, 23. marca. (Izv.) Zadnje zasedanje narodnega sobranja je bilo velikega pomena za notranje-politično življenje države. Ministrski predsednik Cankov je v svojem govoru o položaju v demokratskem bloku odkril krizo, ki je bila doslej parlamentarnim krogom več ali manj neznan. Sedaj je postala aktualna nevarnost, da iz bloka izstopi več radikalnih in demokratskih poslancev in da ustanove posebno parlamentarno skupino. Po deželi obstoje samostojne radikalne organizacije in če bi se hoteli člani teh organizacij pridružiti demokratskemu bloku, morajo izstopiti iz stranke. Poglavitje zase tvori položaj v demokratski stranki. Se pred strankinim kongresom se mora načelstvo odločiti, da-li se pridruži bloku, ali pa ostane stranka še nadalje samostojna. Demokratski voditelji Malinov, Girginov in Simeonov so sklenili nadaljevati samostojno taktiko. Z njimi gre polovica demokratskih poslancev. Malinov ima na svoji strani že 30 poslancev. Strankin kongres bo sklican v drugi polovici aprila. — Veliko zanimanje je vzbudila v narodnem sobranju deklaracija o dem. bloku, ki ga hoče večina na vsak način obvarovati pred razpadom. Deklaracija o zaščiti bloka je podpisalo 115 poslancev, med njimi tudi nekaj demokratov in radikalov. 22 demokratskih poslancev pa je odločno odklonilo ta predlog, ker hočejo ustanoviti svoj parlamentarni klub. Dosele še ni znano, koliko radikalnih poslancev ne podpiše deklaracije, vendar pa se lahko sklepa iz resolucij vrhovnega strankinega sveta, da se ustanovi neodvisen radikalni blok. S tem je zašel dem. blok v akutno krizo, iz katere bo težko našel izhod. — Na predstojećem zasedanju sveta medparlamentarne

co paž minut pred 8. uro, ko kónica spífe-
 — *Povski zbor* z *Glshene Matice*. Vaj-
 za ta teden: sreda ob 18.15 sopran, ob 20.
 tenor, četrtek ob 18.15 alt, ob 20. bas; petek
 ob 18.50 ves ženski zbor; ob 20. ves moški
 zbor; v ponedeljek 31. t. m. ob 18.15 skup-
 na vaja za mešani zbor.
 — Sprejem pevskega zbora Glshene
 Matice mariborske, Ljubljanska pevska dru-
 štva sprejmo v ponedeljek, dne 24. nn. ob
 četrta na 19. zvečer na glavnem kolodvoru
 bratski pevski zbor mariborske Glshene
 Matice. Pri sprejmu sodeluje iz prijazno-
 sti Muzika dravske divizijske oblasti. Ob-
 šinstvo se vñhudo proš, da se udeleží
 jema ter tako potrdí vse svoje simpatije
 članom enega najlepših mariborskih
 kulturnih društev.

Predlagam v pozdrav tole brzojavko:

Prezident čehoslovaške republike Masaryk Praga.

Ponovno povdarjajoč, da spajajo češko-slovenski in jugoslovanski narod najtrdnjejše vezi bratstva in zvestobe, pošilja današnja glavna skupščina Jugoslovanskega Sokolskega Saveza, vršča se v Ljubljani, najodličnejšemu sinu bratske čehoslovaške zemlje, slavnemu in velikemu sokolskemu bratu prezidentu Masaryku iskrene bratske pozdrave! Na zdari! Zdravo!

Predsedstvo skupščine: namestniki staroste dr. Car, Paunković, Gangl.

Naše skupščine bi se moral udeležiti v imenu bratske COS naš ljubi brat Štepanek. Včeraj pa nam je poslal brzjavno obvestilo, da je obbolelost zaprečila njegov odhod. Našo skupščino pozdravlja. Temu pozdravu se odzivamo s tem, da pošiljamo v Prago tole pozdrav:

Čehoslovenska Obec Sokolska Praga.

Bratom in sestram na slovenskem svetu, ki ste spočiti, proširili in utrdili sokolsko idejo po vsem slovenskem svetu in po njega otočjih med tujimi narodi, pošiljamo s glavne skupščine Jugoslovanskega Sokolskega Saveza, vršča se danes v Ljubljani, presrečne bratske pozdrave! Skupno s Vami hočemo ob Vaših zgledih sokolske vztrajnosti in s Vašo bratsko pomočjo svojemu narodu in vsemu Slovanstvu utrditi pota vsestranskega napredka in svobode. Naj živi slovenska vzajemnost v znamenju dragocene Tyršove dediščine! Živeli bratje in sestre Čehoslovaki! — Na zdari! Zdravo!

Predsedstvo skupščine: dr. Car, Paunković, Gangl.

Nato se je govornik spomnil jugoslovenskega novinarja ter mu izrekil v imenu skupščine toplo zahvalo za dosedanje podporo, pozivljajoč ga, da tudi v bodoče ohrani Sokolstvu zvestobo in podporo. Nato je prešel k lanskoletnim jubilejem in spomnil skupščino na 50letnico br. dr. Murnika, ki ga imenuje pesnika sokolske telovadbe. Br. Sulce je praznoval 50letnico in 30letnico sokolskega dela, br. Kajželj 50letnico in br. Vojinovič 25letnico prednjaškega dela. Skupščina je jubilarje pozdravila s burnimi ovacijami. Nato je nadaljeval:

Naše misli in naša srca plavajo tudi danes preko naših državnih meji tja, kamor nam kažejo bleskovito pot ptičji sokoli s razpetimi krili na sokolskih praporih — smod naše brate in sestre v neodrejeni domovini! Ta zemlja s vsemi bolečinami in s vsem velikim svojim hrepenenjem živi v naših dušah. Ona je vekomaj naša, kakor smo mi vekomaj njeni! Njej velja moč sokolskih misli, njej žari ogenj naših src! Ona nam je iz dneva v dan prva in zadnja misel, dokler se pod trožarnimi prameni sokolskih praporov ne združi ves naš narod v skupni, svobodni domovini! Treba nam je samo volje, postrvovalne ljubezni, ki namuže vse težave in zapreke in ki je pripravi na vsako žrtve.

Tem bratom in sestram pošiljamo s tega mesta v imenu naš vseh viharne bratje pozdrave!

Is sedaj se lotimo dela s plemenitimi nameni in s jasno začetnimi smotri pred oboji! Pokliče sokolskega življenja je velik, kot solnce čisti in kot resnica večna. Naša pot je pot poštenega, odkritega dela, ki jo in mora ostati za posameznika nesebična, za skupnost pa pozitivno ustvarjajoča. Ne prosimo nikogar pomoči, ker bi to značilo slabost, pričakujemo pa, da se nam s delom in ljubeznijo pridruži vsak, ki ljubi svoj narod s čistim srcem in značajno voljo! Imenujmo v mislih dejstvo, da je v naši domovini Sokolstvo edina institucija, kjer se lahko udeležuje vsak v službi naroda in domovine na temelju bratstva in enakosti in v pravcu socialne pravičnosti!

Is poročilo boste s lahkoto posneli velike naloge, ki nas čakajo v tem letu. Pred nami je pokrajinski zlet v Sarajevu in II. sokolski sabor v Zagrebu — dvoje prireditelj velikega slova, ki zahtevata mobilizacijo vseh naših sil. V Sarajevu, v župah in društvih je še velika planjava nerazorane plodne zemlje, ki jo je treba obdelati in posejati s semeni novega, mladega, zdravega življenja. Evo — tudi to je dokaz Tyrševyga evangelija večnega gibanja in večne nezadovoljnosti!

A zavezniki naš je pogum — zato na delo, in naj živi sreča junška! V to ime vsem in vsakemu bratek! Zdravo!

Pozdravi govor staroste Gangla je skupščina sprejela s burnimi ovacijami.

Nato je bil sprejet poslovnik za glavne skupščine JSS.

Na predlog zagrebaške delegata je skupščina izrekla br. Ganglu, pesniku sokolske duše, za njegovo 50letnico svetovno čestitko s dolgotrajnim zdravilo-klicem. Tiskana poročila tajnika, blaginjskega in statističnega odseka so se sprejela brez debate. (O njih prinesemo prihodnjič daljšo izveščko s strokovnimi opombami.) Savezni načelnik br. Ambrožič je podal poročilo T. O., ki smo ga že prinesli v poročilu o naši prednjaški zbori dne 22. marca.

V viden znak hvalečnosti in udanosti je starostno poklonilo odstopivšemu savskemu načelniku br. dr. Murniku savsko pismo.

Poročilo prosvetnega odseka je podal br. Gangl mesto odstopivšega načelnika dr. Murnika. (Tudi to poročilo prinesemo prihodnjič.)

Predlagane izpremembe pravil so sprejete brez ugovora. Slede predlogi žup: Na predlog župe v Mostarju se naprosi prosvetno ministristvo, da prepove po šolah agitacijo proti sokolski ideji in organizaciji in da nastavlja sokolske učitelje in telovadce. Na predlog iste župe se sklene s vrniti dopise saveznih društev, ki jih s vseh prejme mimo prizadetih žup. Na predlog reške župe se za včlanjena sokolska društva nabavi edinstveni pečat.

Da se prepreči kolizija pravilnikov, se nalaga novemu odboru, da pregleda obstoječe pravilnike in da jih združi v brezprotislovno in sistematično enoto. Na predlog br. Medića poda skupščina blaginjskega in odboru absolutorij.

Nato je skupščina sprejela enoglasno nastopno resolucijo o razmerja politike in Sokolstva:

Vse članstvo opozarjamo ponovno na resolucijo skupščine, ki se tičeje politike in Sokolstva. Dugodki zadnjih mesecev v Sokolstvu in v političnem življenju pa jasno kažejo, da se od nekatere strani vsiljuje Sokolstvu politika ter da se Sokolstvo ponovno vliče v politične česopisje v čiste politične spore. Delegati odklanjajo tak pot izkusa vnašanja politike v Sokolstvo ter po zvezo starešinstva, da stoji pazno na straži za obrambo sokolskih načel, ki se ne morejo v nobenem slučaju izrabiti v nikakorjane politične svrhe.

Po istoprednem dnevnem redu je skupščina prešla k volitvam. Kandidatjski odbor je predložil enodušno kandidaturu br. dr. Ravnihar se je skupščini zahvalil za kandidatsko sprejelo s burnimi ovacijami. Dr. Ravnihar se je skupščini zahvalil na kandidaturi v kratkih in prihranih izjavah, v katerih je naglasil, da kot prvi pristaja sokolske ideje podreje osebo ideji in pokretu. Kljub zaupanju, za katero se bratom toplo zahvaljuje, noče, da bi njegova oseba kakorkoli motila napredek sokolske ideje. Sokolstvu ostane še nadalje zvest podpornik. Med živahnim vzklikanjem cele skupščine je podstarosta br. Kajželj nato naslovil na br. dr. Ravniharja nastopen nagovor:

Bilo je leta 1907, ko sem se poslavljaj od takratnega staroste »Slovenske Sokolske Zveze« dr. Ravniharja, tako kot se poslavljaj danes; prepričan sem bil takrat, da je bilo to slovo le začasno in da se zopet povrne brat Ravnihar v naše vrste; zaupal sem mu — ker sem ga poznal!

Danes pa se zopet poslavljaj od njega, trdno uverjen, da se še srečava v roči košulji!

Brat starosta! V imenu skupine starih Sokolov prejmi ob slovesu naš iskreni pozdrav in na svidenji! Zdravo!

Podstarosta br. Paunković pa je v imenu starešinstva in skupščine zaklical bratu dr. Ravniharju iskren zdravilo in hvala. Nato je bil per acclamationem izvoljen za starosto JSS br. Engelbert Gangl, kar je skupščina pozdravila s dolgotrajnimi aplavzi. Ostalo starešinstvo se je sestavilo nastopno: Podstaroste: br. dr. Lazar Car, Zagreb I; br. Gjuro Paunković, Beograd; brat Ivan Bajšić, Ljubljana I.

Člani starešinstva: br. dr. Laza Popović, Zagreb I; br. Krista Dončević, Osijek; br. Jaka Nenadović, Niš; br. Joža Cobal, br. Julij Deu, Ljubljana; br. Oton Fetič, Ljubljana II; br. dr. Riko Fux, br. dr. Jovo Hadži, br. dr. Tone Jamar, br. Bogomil Kajželj, br. Nando Marolt, br. Zane Miklavc, br. Nando Svetlič, br. Verij Švajgar, brat Vilko Turk, Ljubljana I; Kosta Petrovič, Subotica.

Namestniki: s. Mira Engelmanova, Siska; br. Josip Jeras, Ljubljana II; br. Ivan Loez, Ljubljana I; br. Ignacij Perko, sestra Anela Preskarjeva, br. dr. Janko Rupnik, Ljubljana.

Pregledniki računov: br. Josip Malenšek, Ljubljana; br. Franjo Medić, Ljubljana I; br. Milan Sterlekar, Ljubljana.

Načelnik: br. Ambrožič.

Namestniki: br. Vojinovič, br. Vidmar, br. Poženel.

Načelnica: s. Cigojeva.

Namestnica: s. Trdinova, s. Jovanovičeva, s. Burgerjeva.

Z volitvami je bil izbran dnevni red in predsedujoči je zaključil s kratkim nagovorom glavno skupščino. Opoldne so se delegati sestali k skupnemu obedu v restavraciji »Zvezda«, nakar so se popoldne razdelili v dve skupini; ena je odšla na trg Tabor in si ogledala tamošnja gradbena dela, druga je posetila telovadne naprave in izdelke tvornice Vidmar.

AKADEMIJA LJUBLJANSKEGA SOKOLA.

Zvečer ob 20. je priredilo sokolsko društvo v telovadnici Narodnega doma v pozdrav delegatom glavne skupščine JSS telovadno akademijo. Večer je otvoril s nagovorom društveni starosta brat Kajželj, ki je pozdravil vse doleže župne delegate ter vicekonzula CSR g. dr. Zahorakaga; v nadaljnjem svojem pozdravnem govoru je izjavil: Bratje in sestre! Danes, na predvečer glavne skupščine JSS imamo samo eno željo — namreč: naj izpade glavna skupščina tako ali tako, naj se na Saboru določi sedež Saveznemu starešinstvu kjerkoli — v naših vrstah mora vladati sloga in sokolska disciplina. Sokolstvo mora korakati naprej za svojim ciljem, po jasno začetni poti, ne oziraje se na desno in levo. — V mislih imamo vedno besede nesmrtnega Miroslava Tyrša: »Naša stvar, stvar Sokolska ni za stranke, temveč za ves narod.«

Nikdar tudi ne smemo pozabiti besed našega največjega Sokola, kralja Aleksandra, ki je dejal: »Sokoli, bodite tudi v bodoče celumu našemu narodu vzgled narodnega edinstva!«

Vse telovadne točke izbranih vrst naraščajnikov in naraščajnic, kakor tudi članstva so se proizvajale brezhibno. Najbolj pa so fascinirali abrano občinstvo in delegate, ki so do zadnje klotičke napolnili telovadnico, vale članice s sneženimi kopami ter vzorna vrsta članov na bradli. »Radosti mladosti, ritmične proste vaje ter »Jutros«, kompozicija brata Vidmarja, ritmična študija, so izvajale naraščajnice, odnosno članice graciozno in elastično ter žele obilo zasluženega priznanja; v zornu so bile protizavajne od osemih izbranih naraščajnikov skupine na dveh konjih, škoda samo, da je bila točka prekratka; strunsko je izvajala petotica članov tudi veličastno prosto vajo.

Na akademiji je sodelovala godba Dravske divizijske oblasti pod osebnim vodstvom s. kraljice dr. Černe.

— Sokolsko gledališče v Radovljici v pripori v nedeljo dne 30. marca zvečer in v nedeljo dne 6. aprila popoldne »Pohujšanje v dolini Sentiljorjanski«. V vlogi Jacinte gostuje obkraj gđ. Mira Danilova, članica Narodnega gledališča v Ljubljani.

Socijalni vestnik. PROTESTNO ZBOROVANJE DRUŠTVA ZA ZAŠČITO DECE

V soboto ob 20. je priredil odbor »Društva za zaščito dece« v Mestnem domu protestno zborovanje proti znižanju podpore, ki jo je doslej prejemale društvo od države.

Zborovanje je otvoril predsednik dr. Balitič, ki je uvodoma svojega govora pozdravil navzoče, nakar je poročal o pomenu protestnega zborovanja. Ostro je obsodil postopanje finančnega ministra, ki je predlagani kredit za zaščito dece reducirail od 38 na 10 milijonov Din. Predlagal je, da naj se vrše enaka protestna zborovanja tudi po drugih glavnih mestih naše kraljevine.

Obširno poročilo o žalostnem stanju naše dece je podala gđ. Alojzija Stebičeva. Odč. Modiceva je nato navajala nekatere statistične podatke o delovanju »Kola jugoslov. sester«, »Splošnega ženskega društva« in »Odbora SHS žena«.

Dr. Ambrožič je nato podal poročilo o vzgoji dece pri zapadnih narodih, predvsem pri Norvežanih. V imenu »Udruženja invalidov« je govoril invalid Krušič.

Nato so bile sprejete te-le resolucije: Skupščina, sklicana 22. tm. v Ljubljani s namcnom, da opozori javnost na veliki pomen smoteno zasnovane in izvrševane zaščite dece in mladine, ugotavlja:

1.) Slika o stanju dece, kateri bi morale pomagati država in samoupravne ednice, je mučna in strahotna.

Vsa naša deca ima skrajno slabe uslove — ali celo nikakih — za pravilno razvijanje, deloma vlad bede, deloma vlad neznanja staršev ali njih namestnikov. Ti uslovi so se v zadnjem času vlad ekonomske krize silno poslabšali, ker je danes v Jugoslaviji okoli 250.000 nezaposlenih, ki jih tvorijo reducirani državni uslužbenci, ročno in duševno delavstvo, katerih deca naravnost umira od glada.

2. Vprašanje o zaščiti dece je pri nas popolnoma zanemarejeno, in država, ki je predvsem pozvana, da bi ga pravilno reševala, se od dne do dne manj in manj zanima zanj in krči sredstva za racionalno brigo in pomoč deci ter smatra skrb za njo kot postransko in manj važno vprašanje, skoraj da, kot vprašanje brez vse važnosti. Pri državnih zaščiti dece in mladine se danes šteti, med tem ko se na drugi strani razšira.

Ker gledamo v deci bodočnost naroda, zahtevamo:

1. Da posvetijo merodajni faktorji vprašanju o zaščiti dece in mladine vso resnost in pažnjo, ki jo zasluži vlad svoje velike važnosti.

2. Da se protizakonito izvršena redukcija odloženja za zaščito dece in mladine na odsek takoj prekliče, da ostane kot odeljenje pri ministristvu za socijalno politiko, ki se bavi tudi s drugimi socijalnimi vprašanji in ki se ne sme ukiniti.

3. Da se skliče komisija strokovnjakov z nalogo da takoj izdelava pravilnik a obstoječemu zakonu z izdelavo načrta za nov zakon. Zakon mora dobiti polno sankcijo.

4. Delo za zaščito dece in mladine ne sme biti pod strankarsko političnimi vplivi.

5. Predlog finančnega odbora Narodne skupščine, ki določa malenkostno svoto 10 milijonov dinarjev za budžetno leto 1974/1975 za vso zaščito dece in mladine, naj se zavrne in sprejme budžet, odgovorjajoč predlogom poedinih pokrajinskih zaščiti.

6. Pri ponovni obravnavi budžeta za zaščito dece in mladine naj pozove finančni odbor k svojim razpravam referenti, ki ga bo določil pripravljajni odbor današnjih skupščini kot predstavniku privatne inicijative in naj upošteva v polni meri njegove predloge.

7. Delo za zaščito dece in mladine naj se poveri predvsem zato kvalificiranim žnanim in močnim, ki so sposobni izvršiti reorganizacijo tega dela. Da bo postalo to delo organizirano celota, naj posveča država večjo pozornost izobrazbi zdravnikov, sester in babic na polju socijalno-higijenske zaščite dece in izobrazbi osebja za vzgojo in nego telesno in duševno abnormalne dece in mladine.

NEKAJ UTRINKOV IZ DELA ZA ZAŠČITO DECE IN MLADINE.

III. Še skoraj nedotaknjen — pri nas namreč — vzrok o telesnem in duševnem propadanju naše mladine, tvori poglavje o otroškem delu.

V prvi Avstriji je izšlo l. 1908. obširno in sicer ofiicijelno delo, izdano od trgovinskega ministristva, o otroškem delu. Tri obširne knjige napolnjene s suhoparnimi številkami. Obdelava ogromnega materiala je bila v rokah Slovenca, dr. Žizka. Material, ki je zbran in znanstveno predelan v tem delu, obsega osebnost in delavne razmere 148.368 šolskih otrok v starosti od 14 let, to je bila takrat približno ena desetina vseh šolskih otrok v Avstriji. Delo otrok je razdeljeno v sedem kategorij: 1. delo doma, 2. v poljedelstvu, 3. v industriji, 4. v gostinstvi, 5. v trgovini in prometu, 6. raznašanje, 7. drugo delo. Same suhoparne številke, polna pa so, a zgornje in vnebovpljive.

Is suhoparne knjige trgovskega ministristva nekaj števil:

Na Kranjskem, to je bodoča Ljubljanska oblast, je dubljo vprašanje po 35 šol od 415 in v teh 35 šolah je bilo 10.253 otrok, od teh je bilo zaposlenih 4972, skoraj polovica, in sicer največ v poljedelstvu, sledi v gostinstvu in domačem

delu, potem v različnih kombinacijah kakor doma in v industriji, in potem v industriji sami. V industriji je bilo zaposlenih na Kranjskem 1451 otrok — ne smemo pozabiti, da velja to število za 35 šol od 415 in sicer: v glazulah 23, pri kovaškem delu 71, pri izdelovanju zobotrebcev 74, pri izdelovanju klt za slamnike 262, pri izdelovanju stov 158, in pri izdelovanju čok 520, pri tej obrti nas je prekosila le Češka. Žalostno je, da je bilo zaposlenih v gostinstvi obrti 98 šolobveznih otrok na samo 35 šolah! To so podatki za Kranjsko ali ljubljansko oblast. Celotna slika pa izkazuje sledeče:

Od 148.368 otrok, katere obsega statistika in ki so tvorili le desetino vseh šolobveznih otrok, je bilo v starosti od 6 do 8 leta 27.443, od 9 do 10 leta 39.629, od 11 do 12 leta 51.954, od 13 do 14 leta 29.442 otrok. Razlika med številom zaposlenih dečkov in deklic ni velika, prevladujejo pa dečki. Od 4. leta dalje je delalo že 121 otrok, od 5. in 6. leta dalje pa 56.810 otrok. Delovni čas je znašal dnevno po 4 do 6 ur skoraj pri polovici otrok, nad 8 ur pri 16%, nad 10 ur pri 10%, in to v zimskem času. V poletnem času je stvar zlastnejša. Nad 8 ur dnevno je delalo 29.7% otrok in nad 10 ur 24.6%. Tudi nočno delo so morali opravljati ti otroci, to je v času med 8. zvečer in 6. jutraj. Ves teden je bilo zaposlenih v nočnem delu od 100 otrok 81,6% in sicer deklice v višji meri kakor dečki.

Za našo državo nimamo še točnih podatkov o otroškem delu, le nekaj trpkih utrinkov iz tega žalostnega poglavja je zbranih v »Izveštvju Inspekcije rada« za leto 1920. Iz tega izveštvja se vidi, da je bilo v 1138 obratih — ki pa tvorijo morda le 5% vseh obratov v naši državi — zaposlenih 36 dečkov in 37 deklic, ki niso bili stari že 12 let, ter 1791 dečkov in 1127 deklic, ki so bili v starosti od 12. do 16. leta. Ako pomnožimo te številke s 95, dobimo le medio silno izkoriščenost dece v dobri njeni razvoja, ker nimamo prav nikakih podatkov o deci, ki je zaposlena v poljedelstvu. To število mora biti še 100 krat višje, ker je znano, da je ravno pri poljedelstvu zaposlenih največ otrok.

Če pregledamo zaposlenost dece, vidimo, da se uporablja skoraj pri vseh obratih, da podjetniki ne smatrajo nobeno delo za pretežko za slabotno, nerazvite delovne moči dece. Tako čitamo na strani 54 »Izveštvja Inspekcije rada«:

»U ednom slučaju se utvrdilo, da su mladi radniki-deca od 12—14 godine slabo fizičke konstitucije mošči terete od 20—30 kilograma«.

Tudi za prezkodno delo dece so merodajni socijalni vzroki. Oče in mati sta spriči gmohtnih razmer navezana na zaslužek otrok, zato jih naganjata k delu. Na drugi strani pa je podjetnik, ki hoče imeti cene delovne moči, da se povisa njegov profit in brezvestno seže po šibkih rokah dece, da mu kopčkijo bogastvo.

Za dejstvo, da obstoji družba, ki se okorišča z otroškim delom, pač ni druge besede, kakor barbarstvo, ali barbarstvo, ki pada na nas vse.

Omeniti smo le nekatere najbistvenejše točke, ki spadajo v delokrog zaščite dece in mladine, ne spuščajoč se n. pr. v tako važno vprašanje o nezakonski deci, o telesno in duševno abnormalni deci itd. Dela je na vseh straneh dovolj in da bi se to delo izvršilo vsaj v takšni meri, da bi bili odstranjeni najbolj krčeči nedostatki, je treba predvsem globokega zmisla za vrednost tega dela in dovolj denarja, ki bi ga morala dajati država, občine in družba.

Preskrba mesta Ljubljane z električnim tokom.

V dvorani »Uniona« je bilo včeraj na imitativno sekcijo Udruženja inženjerjev in arhitektov pod predsedstvom inž. Milana Sukijeta mnogoštevilno obiskano in zelo zanimivo predavanje univ. prof. dr. Milana Vidmarja o preskrbi mesta Ljubljane z električnim tokom. Z napeto pozornostjo so predavanju sledili mnogi strokovnjaki, kakor tudi zastopniki trgovskih, industrijskih in gospodarskih krogov. Predavatelj je jasno in mirno očrtal dejanski položaj mesta Ljubljane, kako je mesto preskrbljeno z električnim tokom in kakšne nepravilne ima industrija v Ljubljani radi pomanjkanja zadostnega toka. Predavatelj je dosegel s svojimi izjavami popoln uspeh. Po predavanju se je razvila zanimiva razprava, v katero so posegeli inž. Turnšek, ki je v svojih izjavah omenjal tudi načrt inž. Petriča glede hidroelektrične naprave pri Tacnu, prof. Serneč, ki ni meritno ugovarjal izvajanjem predavatelja, samo je naglašal, da zastopa v tem pogledu socijalno barijeto, ter končno inž. Stebič, ki je skušal izpodbiti številčne navedbe predavateljeve glede stroškov izražene koniske sile. Ker je bilo predavanje prof. dr. M. Vidmarja nadvse zanimivo, je v naslednjem priobčujemo v polnem obsegu.

Naše mesto je silno slabo preskrbljeno z električnim tokom. Vsakemu posamniku je to dobro znano. Veliko je na žalost število prebivalcev mesta, ki se že dolga leta bore za električno luč. Vsi ti vedo, da smo v Ljubljani daleč zaostali. Veliko je pa tudi število srečnih odjemalcev toka, ki tožijo. Če je napetost na periferiji mesta zelo nizka, tako da žarnice slabo gore, če se v zimskem času omejuje dobava toka med 40 in 7mo uro popoldne, mora biti konsument zelo skromen, če ne tožji.

Ljubljanska elektrarna je stara, nezadostna naprava, to stoji. Nesrečna koncepcija naprave, ki ima abnormalno napetost 2X150 voltov dela nepravilno tudi tam, kjer drugih težav ni. Dandanes se vse naprave urejajo za 220 voltne žarnice. Veleindustrija nerada producira žarnice in motorje za našo napetost. Posledice se kažejo v višjih cenah in daljših dobavnih rokih tega za konsumenta vsevažnega električnega materiala.

Mesto se razširja. Razdalje med elektrarno in konsument se večajo. Enakomerni tok, kaor ga producira elektrarna, razstičim razdaljam ni kos. Njegov delokrog je omejen. Razmere kriče po izmetnem toku. Zida se predvsem na periferiji mesta. Kdo pa no židati, če nima upanja na dobre električno luč?

Problem preskrbe našega mesta z električnim tokom je problem, ki nas interesira vse. Brezdvomno je trenutno tako važen, kot morda noben drug problem mestne uprave. Razumljivo je, da se ga je lotila celo lokalna politika. In vendar je ta politika stvari le v škodo. Gospodarski problemi take važnosti se morajo iztrgati političnem iz rok in reševati stvarno in vestno.

Nesrečni način reševanja vprašanja preskrbe mesta z elektriko je posebno v zadnjem času dovedel do situacije, ki je nevdružna. Udruženja inženjerjev in arhitektov je smatralo vsled tega za svojo dolžnost, da v tem trenutku poda merodajnim faktorjem in interesentom vpogled v zgoraj opisani problem. To dolžnost hočem danes izvršiti po svojih močeh. Pokazati hočem objektivno sliko, opozoriti hočem na napake, svariiti pred nevarnimi eksperimenti.

Na žalost se ne bom mogel izogniti nastvaram, o katerih ne govorim rado. Moram jih omeniti. Javnost ima pravico slišati, kako se verujejo njeni interesi. Potrebno pa je tudi, da člani Udruženja inženjerjev in arhitektov vidijo, kako važno je, da složno nastopajo proti diletamom politikom, ki se preko glav strokovnjakov lahkomiselno igrajo z najtežjimi tehničnimi problemi.

Sedanja mestna elektrarna ima dva parna stroja po 200 k. s., enega za 400, enega za 800 k. s. skupaj premore torej 1600 k. s. ali 1120 kilovotov. Z akumulatorsko baterijo zmora elektrarna 1400 kilovotov, brez vsake rezerve. Na mestnem omrežju visi 52.300 žarnic, ki bi obremenile elektriko z okroglo 1400 kilovati, če bi gorele vse istočasno in 666 kurilnih aparatov odgovarjajočih 270 kilovatom. Razven tega je priključeno na mestno omrežje 1356 k. s. za pragon, ki zahtevajo približno 1300 kilovotov.

Številke jasno kažejo mučno situacijo elektrarne. Če gori vsa luč, morajo teči vsi stroji in akumulatorska baterija. Seveda ne gore nikdar vse žarnice hkrati. Zato pa tudi ni nikake rezerve več in če se pokvari eden izmed večjih strojev, je katastrofa tu, katastrofa, ki bi vrgla za mesec mesto v temo.

Se neznosnejši je položaj v resnici. Ljubljana je mesto industrije in obrti. Stavljeni motorji teko po raznih obratih. Veliko obratov mora pozimi stati med 4to in 7mo uro popoldne, ker se takrat vsa sila elektrarne koncentrira na luč. Naravno je, da obrt pod tem silno trpi, da industrija beži iz mesta, da se nova industrijska podjetja naseljujejo v Mariboru in drugje. Razvoj mesta Ljubljane bi bil čisto drugačen, da imamo tok. Davčna moč občine zavisi v veliki meri od industrije. Tako je naša elektrarna opasna rana na gospodarskem telesu mesta, rana, katero moramo na vsak način odstraniti.

Zal mi je, da moram sliko še zatemetiti. Zgoraj omenjene številke še vedno ne povedo vsega. V teku let so si razna ljubljanska podjetja postavila lastne naprave in več kot 2000 k. s. si industrija proizvajala sama. Tudi električno luč si večja podjetja preskrbujejo sama. Poleg mestne elektrarne obratuje vse polno malih elektrarn, ki so v celoti danes že večja kot mestna.

Staro dejstvo je, da je električna energija tem cenejša, čim večja je naprava, ki jo proizvaja. Velikanska svote izgublja torej gospodarstvo našega mesta, ker nima velike elektrarne, ki bi preskrbevala vso industrijo s tokom. Med tem pa teče mline mesta Sava, ki ima energije za celo mesto in za celo okolico dovolj. Politiki so pred vojno skrbeli za to, da nimamo elektrarne ne ob Savi ne ob Ljubljanici.

Seveda je vse to znano, vsaj na merodajnih mestih. V zadnjih letih je tudi mestna občina pričela pečati se s našim silno važnim problemom. Pred 2 in pol leti je bil sestavljen komite strokovnjakov, ki je dobil nalogo študirati razne možnosti in poslati nalogo. Član tega komiteja je bil tudi predavatelj. Komite se je lotil dela z vso vestnostjo. Danes po 2 in pol letih stojimo pred čudnim rezultatom.

Naravno je, da so se obravnavale predvsem tri možnosti: razširitev dosedanje parne naprave, priklp na daljnovod elektrarne v Fali in samostojna vodna centrala ob Savi. Komite je posebno zadnje možnost temeljito preiskaval. Vsa tehnična vprašanja so se študirala. Odočitev more in mora dati seveda v vsakem slučaju je račun rentabilnosti.

Ta račun, ta zaključek, delo komiteja je mestna občina naredila popolnoma sama, brez vednosti članov komiteja, ne glede na njih mnenje. V januarju seč občinskega sveta je bilo na kratko predloženo poročilo o poslovanju komiteja, katerega poročila ni videl in podpisal niti eden član komiteja.

V tem poročilu se priporoča nakup vodne sile v Medvodah in postavitev vodne naprave za 10.500 k. s. Poročilo obeta tej napravi letni čist dobiček 900.000 Din.

Kot član občinskega sveta sem se zaman trudil prepričati nesrečo, ki se pač danes še ni

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 24. marca 1924.

Ali postane dr. Bauer kardinal?

Listi so poročali, da bo 1. aprila t. l. imenovan za kardinala zagrebški nadškof dr. Ante Bauer.

Istočasno pa prihajajo iz Beograda vesti, ki povdarjajo, da so na delu tajne moči, ki napenjajo vse svoje sile, da bi v zadnjem trenutku preprečile to imenovanje. Te tajne moči imajo svojo zaslombo v cerkvenih krogih in v Ljubljani in v Sarajevu, ki bi raje videli, da dobi kardinalski klobuk ali dr. Anton Bonaventura Jeglič ali pa dr. Šarič.

Dr. Bauer je tem krogom preveč naroden in premalo klerikalen, zato se boje, da bi novi kardinal kot primas Jugoslavije usodno ne vplival s svojimi nazori na nadaljnji razvoj cerkvenih odnošajev v kraljevini. Dr. Bauer je znan kot veren učenec pokojnega velikega vladike Strossmayerja in je kot tak tudi prepričan zagovornik uvedbe staroslovenskega jezika v naše cerkve. To pa ljubljanski in sarajevski klerikalni gospodi ni po volji, ker se boji, da bi novi kardinal ne založil vsega svojega vpliva v to, da bi sveto Stolico pridobil za izpolnitev postulate vseh v resnici narodno čutečih in mislečih katoliških Slovanov — to je za uvedbo staroslovensčine v vse katoliške cerkve v Jugoslaviji.

Po nazorih teh ljubljanskih in sarajevskih krogov bi pomenjal staroslovenski bogoslužni jezik v naših cerkvah največjo nevarnost za rimski katolicizem ne samo v Jugoslaviji, marveč med Slovani vobče. Prepričani so namreč, da bi bil to prvi korak k naravnemu procesu, ki bi končno spravil Slovence in Hrvate v — pravoslavje. Ta proces pa bi se ne ustavil pri teh, marveč bi se v doglednem času vsekakor še razširil na Čehoslovake, ki bi pač upravičeno zahtevali od Rima iste koncesije, ki so bile dovoljene v cerkvi glede bogoslužnega jezika Jugoslovenom. Sliččen pokret bi se ob koncu koncev lahko razvil tudi še pri Poljaki, pri katerih za sedaj tega sicer še ni pričakovati, toda kdo jamči za to, da ne bo nova poljska generacija v tem pogledu že tudi drugače orijentirana?

Torej strah pred pravoslavjem je cerkvenim dostojanstvenikom v Sloveniji in v Bosni stopil tako zelo v kosti, da so postali načelni nasprotniki staroslovenskega bogoslužja v naših cerkvah in da so se v tem nasprotju spremeni celo zagovorniki uvedbe živega narodnega jezika v katoliško bogoslužje, kar so prejeproglasili za absolutno nedopustno ter izrekli nad to zahtevo svoj anathema...

V Rimu se torej borita sedaj dve struji med sabo: ena, ki zagovarja uvedbo staroslovenskega liturgičnega jezika v katoliške cerkve v Jugoslaviji in druga, ki zahteva, da naj v bistvu ostane vse pri starem in se naj priznajo samo nekatere neznatne koncesije narodnemu jeziku in bogoslužju. Prvo strujo podpira jugoslovenska vlada po svojem poslaniku dr. Smolacki, drugo pa gotovi škofje, na čelu jim dr. Jeglič in dr. Šarič. Katera struja zmaga, katera bo močnejša? Odgovor na to vprašanje nam prinese že 1. april. Ako bo imenovan za kardinala nadškof doktor Bauer, je smatrati to kot zmago jugoslovenske, za uvedbo staroslovenskega jezika v naše bogoslužje se boriče struje, ako pa to imenovanje izostane, moramo to tolmačiti kot zunanji znak za to, da se je Vatikan prilagodio naziranjem in stališču dr. Bauerjevih nasprotnikov in tekmecev dr. Jegliča in dr. Šariča.

★ ★ ★

— **NAŠ LIST** radi praznika jutri ne izide.

— **Netaktnost.** Pred dnevi sta dospela v Ljubljano predstavitelja Rockefellerjevega fonda dr. Gan, direktor tega fonda, in dr. Reichman, direktor higienske sekcije Lege narodov, da si ogledata zdravstvene in higienske naprave v naši državi. V Ljubljani jih je pričakoval in sprejel načelnik ministrstva narodnega zdravja dr. Štampar. Vodil jih je po raznih naših bolnicah in zavodih ter jim razkazoval naprave in ureditve v teh zavodih. To je v redu. Ni pa v redu, da g. načelnik ni imel toliko takta, da bi obvestil o tem posetu ravnatelje in upravnike teh zavodov. Takšno postopanje se obsoja samo po sebi. G. dr. Štamparju bi priporočali, da bi se vsaj nekoliko naučil takta in finli manir. Književcev pouk o občevarstvu ljudmi je zani očitno se sedmerini pečati zatvorjena knjiga.

— **Pomanjkanje učiteljev** za srbohrvaščino je postalo na ljudskih šolah v Sloveniji zadnji čas zelo občutno. Za to se srbohrvaščina po mestih le deloma, po podeželskih šolah pa sploh nič ne poučuje. To pomanjkanje pa ima svoj izvor v Srbiji, kjer ni potrebne učiteljskega naraščaja za to stroko. Zakaj se naši učitelji ne izobražujejo tudi za pouk srbohrvaščine?

— **Predavanje v »Pravniku«**, v sredo, dne 26. marca t. l. predava na sestanku društva »Pravnik« g. ravnatelj dr. Ludvik Böhm: »Moderne protekcionistične straje s posebnim ozirom na anglosaški svet«. (Nadaljevanje iz zaključek.) Predavanje se vrši točno ob 18. popoldne v pravosodni palači št. 79 (I. nadstropje). Og. članj vabljeni, g. štje dobrodošli!

— **Oprostitev od taks.** Finančno ministrstvo je oprostilo plačevanja taks »Družbo sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani za vse vloge in prošnje, ki jih pošilja državnim oblastem.

— **V naše državljanstvo so sprejeti:** dr. Pol. Sutor, zdravnik v Beogradu, Viktor Torgašev, administrativni uradnik v Skopju, Karel Oberšnik, kontraktualni vojaški zdravnik, Teodosije Snejgalski, župnik v Lapovu, Stevan Kastruk, lekarski pomočnik v Beogradu, dr. Stepan Kuljabin, vseuč. profesor v Skopju in Janačko Crca.

— **Prepovedana brošura.** Notranje ministrstvo je prepovedalo uvažanje in razpečevanje v naši državi brošure »Megerete« (Habsburg Karoly, Karolyi, Mihaly, Kun Bela Unskiratus), ker piše proti interesom naše države.

— **Nov koledar v Grški.** Na Grškem so z večerašnjim dnevom uvedli nov koledar tudi v ondotni pravoslavni cerkvi. Kdaj uvedo novi koledar v naši pravoslavni cerkvi? Zadnji čas bi že bil za to!

— **Novo postajališče na progi Zagreb-Sušak.** Na progi Zagreb-Sušak se 30. tm. otvori nova postaja med Generalnim Stolum in Gornjo Dubravo za potniški in prihažni promet. Nova Postaja se imenuje Donja Dubrava.

— **Državni uradi v Sloveniji in na Hrvaškem.** Da se mora vsaj semintja plačati za priporočeno pismo v Ameriko večja pristojbina na Hrvaškem kakor v Sloveniji, smo že poročali na tem mestu. Zadnji čas opazujemo tudi razliko med zagrebško in ljubljansko carinarnico glede carinskih pristojbin, da bi se vsaj moral biti eden in isti pravilnik veljaven za vse carinske urade v naši kraljevini. Tako na pr. se nam iz zanesljivega vira poroča, da se od enakega blaga plača manj carine pri zagrebški kakor pri ljubljanski carinarnici in ravno vsled tega prihaja češko blago za tega ali onega ljubljanskega trgovca preko zagrebške carinarnice, ne pa preko ljubljanske. Tako neenako poslovanje škoduje državi in upravi na njenem ugledu, občinstvo je pa smotno oškodovano. Čemu so potem razni pravilniki, ako se uradi po njih ne ravna.

— **Coltaks vesel.** Srbska pravoslavna cerkvena občina v Celju priredi dne 31. t. m. v veliki dvorani Nar. doma vokalni koncert, pri katerem nastopi pevska akademska družina »Balkan« iz Zagreba. — **Gledališče.** V nedeljo popoldne je se zopet ob razprodanem gledališču vprizorila opereta »Mamzelle Nitouche«. Ker je mnogo ljudi zopet odšlo brez vstopnic, se na splošno željo opereta vprizori v torek popoldne še enkrat kot popoldnanska predstava pri znanih cenah. Opereta se bo vprizorila to pot še sedmič. — **Lekarna pri »Križu«** ima ta teden nočno lekarniško službo. — **Umrli** je na Bregu hišni posestnik in bivši čevljarški mojster Matija Mora v 71. letu starosti. — **Vode** so zadnje dni vsled tajajočega se snega, južnega in deževnega vremena precej narasle.

— **Mariborske vesti.** Shod društva stanovanjskih najemnikov. Pretekla prva lepa nedelja v spomladaj je bila hud dan za člane v raznih društvih. Nakopičilo se je za to nedeljo dopoldne še mnogo več javnih prireditve, kakor smo jih omenili v nedeljskem poročilu. Vsi led tega prenakopičenja so trpele vse prireditve, nekatere so sploh odpadle. Slabo je bil obiskani občni zbor zgodovinskega društva, javna seja združbe »Mojmir« istotam je morala sploh odpasti. Še najbolj obiskan je bil javni shod društva stanovanjskih najemnikov v Götzovi dvorani. Shod je otvoril in vodil društveni predsednik g. polkovnik v p. Aljančič. Kot glavni govornik je nastopil podpredsednik in obč. svetnik g. Bahun, ki se je temeljito pečal z namenom društva. Obrazložil je svoj predlog za zgradbo malih stanovanj ob sodelovanju občine. Primerno resolucijo je stavil društveni tajnik g. Goršič. Bahunov predlog in resolucija sta bila soglasno sprejeta. Na shodu navzoči tajnik združbe »Mojmir« je predlagal ekonomično porazdelitev društvenega delovanja. Iz blagajniške poročila je bilo posneti, da se najemniki vse premalo zanimajo za društvo, ki se je odločilo za sodelovanje tudi z združbo »Mojmir«. Shod je v splošnem potekel povsem dostojno. — **Podaljšanje razstave** gradbenih načrtov. Ker prihajajo na razstavo še vedno novi načrti, se je načelstvo združbe odločilo razstavo podaljšati do nedelje 30. marca. Eden zadnje dospelih načrtov je prišel iz Beograda od arhitekta Varšeka (graben podjetje Varšek in Polgar v Beogradu). Načrt predstavlja plovče vilo, katero je to podjetje izdelalo za rodbinsko kopališče Binder i Bolgar v Zemunu; vila se sedaj nahaja na obali Donave pri Beogradu. Načrt vzbuja splošno zanimanje. G. arhitekt Varšek smatra, da je obrežje Drave v okolici Maribora zelo primerno, da si imovitejši sloji nabavijo take plovče vile. Zaključek razstave v nedeljo se izrazi za konferenco tudi za vse tiste vnanje stavbene združbe, ki doslej niso imele prilike se udeležiti ankete v svrhu spomenice za centralno vlado. — **Nova velika vzorčna stanovanjsko-gradbena razstava.** Z ozirom na veliko zanimanje celo tujih državljanov ki ga je vzbudila prva poskusna razstava gradbenih načrtov, se je sklenilo prirediti začetkom avgusta veliko vzorčno stanovanjsko-gradbena razstavo, na kateri pridejo v poštev najbolj praktične opreme stanovanj in vsi moderni sistemi novogradnje ter vzorci vsega gradbenega materiala. — **Sokolsko društvo**, odsek za naraščaj v Mariboru je priredilo dne 22. t. m. za odraše, dne 23. za mladino svojo akademijo, na katero so se odzvali v polnem številu. Prav srčkane so bile vaje s solničniki malih deklic. Lepa je bila prosta vaje dečkov »Kovač« s petjem in proste vaje, ter skupne. Dobro je deklariral mladi Sokolček »Mimere«. Solo-petje in solo na gosli s spremljevalcem klavirja je dobro uspelo, ravnotako orkester lepe Haydnove otroške simfonije. Zlasti je užitna orodna telovadba ženskega in moškega naraščaja, rajni boka moškega naraščaja in sploh vse točke. Mladini je občutno prišlo ovacije. Vaje so pokazale, da ima deca dobre vaditelje. — **Premijera »Hranice pot v nebesa«.** Uprava Narodnega gledališča je v soboto zvečer vprizorila Gerhart Hauptmannovo pesnitev »Hranice pot v nebesa«. Za premijero je bilo mnogo zanimanja, a predstava sama je našla to pot ločeno sodbo.

— **Ptujske vesti.** Ptujski Sokol priredi dne 29. t. m. ob 20. zvečer v vseh prostorih Društvenega doma v Ptuju veliko »Akademijo« članstva, naraščaja in dece. Za akademijo vlada veliko zanimanje. — **Požar Dne 19. t. m. ob 20. zvečer** je izbruhnil nenadoma ogenj pri posestniku Emil Blazu pri Sv. Barbari v Halozah. V najmanj pol ure je ogenj napravil škodo nad 250.000 dinarjev. Veliko pohvalo zasluži orožniški narednik Zupanc, ki se je z vso požarovalnostjo boril proti ognju in njemu se ima zahvaliti g. Blaz, da ogenj ni napravil še večje škode. — **Gledališka predstava.** Pretekli ponedeljek so naši mariljivi diletantje vprizorili v tuk. mestnem gledališču »Golgota«. Obisk je bil res pravek. Predstavi je prisostvoval tudi ravno mariborskega gledališča g. Bratina, ki je prav laskavo izrazil o naših diletantih. — **Leti pa bi bilo**, da bi se naše občinstvo zavedalo svoje narodne dolžnosti ter, da bi poslušalo naše narodne prireditve v večjem številu. — **Kino v mestnem gledališču**, katerega je prevzelo »Dramatično društvo« v svoje roke, sedaj res izobno de la. Dne 30. t. m. ob 17. in 20. zvečer se bo predvajala filmska drama v 6 delanjih »Fazisej«.

— **O stanovanjski bedi** nam piše somišljenik: Pomanjkanje stanovanj je še vedno velika nadloga pri nas. Dobe se pa tudi semtertje še skoraj popolnoma prazne stavbe, ki bi se lahko tudi porabile za stanovanja. Tako n. pr. je turnska graščina pri Krškem, nekdanj last Aueršpergov zelo prazna. Ravno tako tudi graščini podobno župnišče na Dobrovi pri Ljubljani. Tu bi lahko imeli vpolnojeni duhovniki prav prijetno zavetišče.

— **Opozorilo.** Ker se kljub ponovnim razglasom mestnega magistrata po poostrejem pasjem kontumacu dogajajo številni slučaji prestopkov teh razglasov in tudi stroge kazni tega ne preprečujejo, opozarja mestni magistrat lastnike, oziroma posestnike psov, da bo naročil v bodoče brez izjeme v vsakem slučaju psa, ki jih bo videti na javnih ulicah in krajih, brez nagobčnika in ki ne bodo na vrvi pri privezanju, po mestnem konjaču poloviti in uničiti, poleg tega pa bo lastnik psa na podlagi določil § 43 oziroma 44 zakona o živalskih kužnih boleznih z dne 6. avgusta 1909 državni zakoni št. 177 najstrožje kaznovan.

— **Bolokrajnske pisanece**, eden najlepših proizvodov narodne umetniške domače obrti, so se zopet pojavile v izlozbi urada za pospeševanje obrti na Dunajski cesti. Opaža se lep napredek v primeri s prejšnjimi izdelki. Piške bo dobili po raznih trgovinah.

— **Prve lastavice.** Pilejo nam: Zdi se, da se je končno pomladi le posrečilo premagati trdovratno zimo. Poleg prvih oznak valcev pomladi zvoncev in pomladnih podeskov napovedujejo spomlad tudi že lastavice. Prve smo opazili 20. tm. Včeraj ko je po dolgem času bilo malo solčno, je že več lastavic veselo žvrgoleč krožilo po zraku.

— **Z Dolenskih cest** nam pišejo: Dolenska cesta bi mogla biti po svoji proti severu zavarovani legi eno najljubljenejših mestnih šetališč. V ta namen so si svoj čas položili širok hodnik in ob njem zasadih konstantne drevede. Toda sedaj se se je ta cesta neverjetno zanemarila. Avtomobil, ki pridirja po njej, te obrizga do vratu s gostim blatom ali pa te zavije v neprediren oblak prahu. Vso zimo moraj kazati sneg ali pa čofati po brozgi, ker se je hodnik že ponizal pod cestni nivo in je zadelato blato vse pretoke in jarke. Baš te dni pa se je kar na lepem sesul nek mostiček, ker je bil že vs trhel in je le srečno mu naključju pripisoval, da se ni pri tem poškodoval kak pasant. Kdo je kriv tej nemarnosti? Na vsak način erar, ki mu pripada vzdrževanje te ceste, naposled pa tudi cestar, ki ga tako redko vidlj na svojem mestu, pa se je takrat tak leno obrača, kakor da bi delal res samo za božji ton. Zadnji čas je, da se zagnezo prizadeži faktorji in napravijo red, kakor je bil pod prejšnjimi cestnimi nadzorniki in cestarji. Če imamo dolžnost plačevati visoke cestne davke, imamo tudi pravico zahtevati, da se za ta denar kaj dela!

— **K vlogi pri fotografiranjih** nam piše poročajo: Vlomilci so navrtali blagajno na dveh mestih s tem, da so razbili sunajo lekeno ploščo, ter si na ta način pridobili dostop do mehanizma zapahov, ki so jih s silo odprli. Denarja ni bilo v blagajni, pač pa so odnesli iz blagajne šest dragocnih fotografirskih objektivov, malo srebrno medicinsko tehniko v etufu, dve srebrni uri in nekaj drugih fotografirskih potrebščin. Raznoma se prepleneži dverični sid, ter de-

loma skrilil plen na sosedni Kornov vrt. Objektive, so kolikor je bilo možno, razstavili, okvire (fassungen) zmetali čez ograjni zid na vrt južne železnice, leče same pa skrilil pod prstene lonce v cvetličniku, ter se je našlo tudi razno vlomilsko orodje, zavito v vrečo. Kakor je razvidno, se je večina ukradenih predmetov po zaslugi policije našla. Odnesti so torej le dve objektivi leči, medicinsko tehniko in nekaj fotografirskih razglednic in plošč. Oleda vloga samega se do sedaj ni moglo dognati, v katerem času se je izvršil. Sigurno je, da so porabili za svoj posel najmanj dve uri. Celotna škoda znaša še okoli 5000—6000 D na pokvarjeni blajzni in ukradenih predmetih.

— **Kakšno razstavo mora imeti vsako šolsko poslopje?** Višji šolski svet je izdal že leta 1919 naredbo, po kateri morajo šolska vodstva ob državnih in narodnih praznikih razobežati državne in narodne zastave, kjer jih pa še nimajo, si jih imajo krajni šolski sveti nabaviti. O izvedbi te naredbe imajo šolska vodstva poročati okrajškim svetom.

— **Najden pogrešanec.** Poročali smo svoječasnno o pogrešanem posestniku J. Napastu iz Stražgonje, katerega so pogrešali že dalje časa. Splošna govorka je bila, da so Napasta ubili in zakopali Rusi, zaposleni pri zgradbi železniške proge Pragersko-Medvedec. Pogrešanega Napasta so potegnili 21. tm. iz jame opekarne Steinklumber. Na lice mesta je bila odposlana komisija, ki ima ugotoviti, ali je bil nesrečnež ubit, ali je utonil.

— **Dva nevarna tatova** v Mariboru prišla. Mariborska policija je prišla tatova Jožeta Likovca in Nikolaja Petaka, ki sta izvršila v Mariboru več tatvin in sleparij. Del ukradenega blaga se je našel pri Kovaršču na Meljski cesti.

— **Ovadebe.** Tekom večerašnjega dne so prispele na policijo sledeče ovadebe: 1 radi tatvine, 1 radi izpostavljenega deteta, 1 radi telesne poškodbe, 1 radi prestopka pasjega kontumaca, 1 radi ugriza psa, 1 radi kaljenja nočnega miru, 2 radi prestopkov cestno-polijskega reda in 1 radi prekoračenja policijske ure.

— **Poziv.** Ubog delavec je danes dopoldne izgubil od Celovške ceste do drž. kolodvora listino s 1200 Din. Pošten najdišči se prosi, da naj blagovoli denar oddati na policiji proti prmerini nagradi.

— **Izpostavljeno dete.** Ko se je 23. tm. zvečer okoli 23. vračal delavec Leopold Hafner, stanujoč na Poljski cesti št. 1, domov, je našel na klopi pred hišo več nesecev staro dete moškega spola, ki je bilo vekalo. Hafner je dojenčka odnesel na policijsko stražnico, ki ga je oddala v »Dečji dom«. Policija je uvedla polzvedovanje za brezsrčno materjo.

— **Tatvine.** Lastniku gugalnic v Laternanovem drevedu je bilo lanske leto ukradenih več predmetov v skupni vrednosti 37 Din. Tatvino je izvršil brezposelni Viktor Kocijančič, ki ga je danes policija aretirala. — **Oskrbniku Ivanu Skobeinu** iz Premoščvora v Zlebovi gorici je bilo ukradenih več predmetov v vrednosti 3835 Din. — **Na Dunajski cesti** števil. 11. je bilo vlomljeno v podstrežje hiše in so tatovi odnesli Pavla Levec kovček, v katerem se je nahajalo mnogo oblike v vrednosti 5065 Din. — **Policija** je aretirala več oseb, ki so sumljive vlogi pri Kerčici v Šiški. O tem bomo še obširneje poročali.

— **Tragedija na Raketu.** Na Raketu se je v soboto 22. tm. dogodila tragična nesreča. Anton Stržal, 19 letni sin gostilničarja Matevža Stržaja je jutraj po nepredvidnosti ustrelil s samokresom svojo mater. Kako se je nesreča primerila, ni še popolnoma pojasnjeno. Nesrečna 60 letna mati Marija, ki je bila zadeta v srce, se je zgrudila mrtva na tla. Sin Anton je po nesreči padel v nezavest. Tragična smrt pokojnice, ki je bila zelo priljubljena, je na Raketu vzbudila splošno sočutje.

„KINO IDEAL“
predvaja v ponedeljek 24., torek 25. in sredo 26. t. m.

„KRASOTICA TOKIJA“
Napeto zanimiva japonska drama v 5 dejanjih, v glavni vlogi „Aoki Hayahava“.

Pozor! Prednaznanilo Pozor!
Neprekosljiva senzacionalna

„Pod dvema zastavama“

— **Prvovrstni modni salon** Marije Götzi na Kongresnem trgu št. 8 nudi cenj. damam veliko izbiro najmodernejših spomladanskih klobukov in slamnikov. Solidne cene in vestna postrežba splošno priznana. Oposarjamo na današnji inerat.

— **Oposarjamo na današnji oglaš** trdke Jos. Rojina, Ljubljani — največja izbira moške in deške konfekcije. Cene nizke.

— **Sprememba trdke »Triglav«**, tovarna perila, Ljubljana. — Vsi led izstopa gg. Solovina in Drago Vojska lanskega leta iz družbe, je tvrdka sedaj sodno protokollirana: »Triglav« tovarna perila G. Vojska & drug, Ljubljana. Trdka priporoča svojo bogato zalogo izdelanega vsakovrsta moškega perila po nizkih cenah iz skladišča Kolodvorska ul. 8, nasproti hotela Štrukelj.

— **Telefonsko zaprtje.** Profesor Bamberger ki je spisal učno knjigo o boleznih srca, je dognal, da je grenčica »Frans-Josef« izbornu učinkovito odvračilo.

— **Kar Vi potrebujete**, to je Elzaflinil. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vase bolečine! Polzkušana poljska D 27. — **Lekarnar Eug. V. Feller**, Subica Donja, Elzaflinil št. 238, Hrvatska.

— **Najcenejši in največji oblika** se dobe samo Šelenbargova ulica št. 8 pri Grilcu & Majnu.

Vlastimil Tusar umrl.

V soboto jutraj in podlegel težki srčni bolezni češkoslovaški poslanik v Berlinu, Vlastimil Tusar. Pokojni je bil rojen 1. 1877 v Pragi, kjer je dovršil gimnazijo in trgovsko Solo. Komaj 23 let star, je vstopil v službo češkoslovaške social-demokratske stranke. Kot agilen tajnik je postal kmalu glavni urednik »Rovnosti« v Brnu, L. 1911. je bil izvoljen za poslanca avstrijskega parlamenta v okraju Brno-okolica. Po sklicanju parlamenta 1. 1917 je bil izvoljen za podpredsednika Čsl. poslaniškega kluba, po prevratu pa ga je vlada imenovala za polnomočnega zastopnika ČSR na Dumaju, Pokojni je bil takrat ministrski predsednik in sicer prvi od 8. julija 1919 do 25. maja 1920, drugič pa od 25. maja do 15. septembra 1920. 31. decembra 1920 je bil imenovan za češkoslovaškega poslanika v Berlinu, kjer je ostal do svoje smrti.

Tusar je bil pred vojno pristaš aktivistične struje ter je zastopal kot član predsedstva Čsl. zveze v avstrijskem parlamentu stališče, da mora češkoslovaški narod podpirati avstro-ogrsko dinastijo in težkih vojnih časih ter si na ta način utrditi svoje pozicije v Avstriji. To naziranje je izviralo iz napačne premise, da bodo centralne države zmagale. Proti koncu vojne pa je bil pokojni Tusar med prvimi, ki so spremenili svojo orijentacijo. Postal je desna roka narodnega odbora. Po prevratu je zavzel stališče, da socialna demokracija ne sme voditi radikalne razredne politike, ki jo je zagovarjalo levo krilo. On je največ pripomogel, da so se vrste češkoslovaških socialistov končno očistile in znebile ekstremnih elementov. Lva struja se je odcepila in ustanovila komunistično stranko. Tusar je bil v češkoslovaškem političnem življenju tista sila, ki je po prevratu večkrat preprečila notranje-politično krizo. Njegov program je omogočil prvo koalicio vodilnih strank, ki je igrala v konsolidaciji mlade države eno najvažnejših vlog. Ko je prišlo do nesporazuma med posamnimi strankami in je bila koalicio razbita, je postal Tusar voditelj agrarno-socialistične koalicio. Kmalu pa je spreminil svojo taktiko in znova omogočil široko vsenarodno koalicio. Tako je igral kot aktiven politik prva leta po prevratu vlogo posredovalca med posamnimi strankami in njemu gre zasloga, da je ČSR brez usodnih posledic preživela več notranje-političnih kriz.

V Berlinu si je pridobil kot poslanik mnogo zaslug za upostavitve normalnih odnošajev med obema državama. Po njegovi zaslugi so bile odstranjene vse ovire na poti k korektnim in lojalnim diplomatskim stikom med ČSR in Nemčijo. Užival je popolno zaupanje prezidenta Masaryka, ministrskega predsednika in zunanjega ministra, ki so dobro vedeli, da je Tusar v Berlinu mož na svojem mestu. Z njegovo smrtjo je zadela težka izguba ne samo Čsl. social-demokratske stranke, ki ji je bil dolga leta spiritus agens, nego tudi uradno bratsko državo, ki je izgubila enega najboljših politikov in državnikov. Zasluznemu možu bodi ohranjen tudi med nami traen spomin!

Turistika in sport.

— **SK Primorje**, nogometna sekcija. V torek 25. marca točno ob 16. uri za vse igralce prvega moštva, rezerve in naraščaja lahkonletniški trening v laharnici na Bleiweisovi c. — Načelnik.

— **Nogometna tekma** Ilirija v Varnodinski SK. je preložena na praznik 25. t. m. Pričetek ob 14. uri, vrši se ob vsakem vremenu. Predprodaja vstopnic v trg. J. Gorec, Dunajska cesta. Znižane cene in dijaške karte se izdajajo samo v predprodaji, enako proste karte za redne člane nogom. sekcije.

— **Vareždinski SK** v Ilirija. Za današnjo tekmo z VSK postavi Ilirija leto moštvo, kakor 16. t. m. proti Primorju. Računati je na lepo in zanimivo igro, ker razpolagajo tudi Vareždinci z dobrim moštvo; v moštvo imajo več igralcev, ki igrajo kot visokošolci redno v zagrebških klubih (Bocak, Koch v Concordiji). Jeseni so dosegli več lepih uspehov, tako 2:1 in 1:0 proti grškemu Sturmju ter 4:0 in 4:1 proti marib. Rapidu. Dosegli so tudi prvenstvo hrvaške province ter podlegli Gradjanskemu v Zagrebu v finale za prvenstvo Zagr. nogom. združenja le z malhno diferenco.

— **ŠAHOVSKI MEDNARODNI TURNIR.**

— **Newyork**, 23. marca. (Izv.) V soboto je bil končan mednarodni šahovski turnir. Retti je premagal Laskerja, Bogoljubov Jathesa, Jadovski Tarkoverja. Capablanca je igral neodločno partijo s Marshallom. Remis je bila partija Lasker-Alješin.

— **GRADJANSKI V CARIGRADU.**

— **Carigrad**, 23. marca. (Izv.) Gradjanski je danes zmagal v nogometni tekmi proti klubu Galata Serail. Rezultat 5:0 (3:0). Dva gola je zabil Babič, dva Mantić in eno Periša.

— **INOZEMSKA NOGOMETNE TEKME.**

— **Dunaj**, 23. marca. (Izv.) Na Hohenwarti je včeraj igrala beogradska Jugoslavija proti brnskem klubu Zidenice. Rezultat 3:3. (2:2). Beogradski klub je danes zelo dobro nastopal. Brncani niso mogli popolnoma razbiti svoje lano.

— Praga, 24. marca. (Izv.) Moštvo dve desetletja glavnih nogometnih klubov Amateure in Vienna je včeraj igralo proti praksi Sportu oz. Slaviji. Amateuri se je posreželo zadržati borbo proti Sportu do konca in je bila igra neodločena 1:1. Vienna pa je bila od Slavije porazena. Rezultat Vienna: Slavija 2:3.

— Bratislava, 23. marca. (Izv.) Bratislava: Dumejski Wacker 4:3. Igrali so pri gostovanju 10.000 gledalcev.

— Moravska Ostrava, 23. marca. (Izv.) Dunajski Admira: Moravska Ostrava 2:2.

— Gradec, 23. marca. (Izv.) GAK: AAC 2:0. Sturm I.: Hakoah 3:0.

— Znojmo, 23. marca. Tekma reprezentance Švice: Prvenstvo 2:0.

— Zagreb, 24. marca. Nogometna tekma Hašk: Concordia 4:2.

— Moški klub Slovenija sklene svoj redni občni zbor na dan 30. marca t. l. ob 9.30 dopoldne v srebrni dvorani hotela Union. Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blaginjskega. 4. Poročilo nadziralstva. 5. Volitev predsednika, podpredsednika, 5 odbornikov in 2 namestnikov ter 2 nadziralstva. 6. Predlogi se morajo vložiti pri tajniku pismeno vsaj pol ure pred občnim zborom. V službi neisključnosti se vrši pol ure kasneje občni zbor ob vsakem številu članov.

Društvene vesti.

GOSPODARSKO NAPREDNO DRUŠTVO ZA ŠENTJAKOB-SKI OKRAJ.

(Občni zbor.)

V soboto 23. t. m. ob 20. zvečer je bil v prostorih gostinje Kavčič na Privzosa mnogostopniški občni zbor Gospodarskega naprednega društva za šentjakobski okraj. Poročila raznih funkcijarjev so nam podala jasno sliko o marljivosti in izmeničnem delovanju tega naprednega društva na političnem, kulturnem in gospodarskem področju. Razsvetljuje je bežniš, da je društvo sedaj razširilo svoj delokrog tako, da je doletelo šentjaki posebej odtok, ki ima zalego širini politične izobrazbe med našim ženskim in pa gospodarski odtok, ki ima dajati vsem somišljenikom točne informacije in navodila v vseh važnih političnih in gospodarskih vprašanjih. Občni zbor je otvoril predsednik Anton Likozar, na kar so sledila z obojebranjem poročila pasomnih odtokov, tako je podal g. Rode tajniško poročilo, poročilo o knjižnici in veseličnem odtoku. Med vsem poročili ste bili najbolj zanimivi poročila o knjižnici g. Rodeja, ki je spadal priobčenoje in poročilo g. Binterja o dramatičnem odtoku. Občni zbor je nato izvolil glavni odbor, dramatični odtok, pevski odtok, godbeni odtok, vzdrževalni odtok, politični odtok, veselični odtok in novoustanovljen ženski odtok, v katerega je bila delegirana gospodinja učiteljica Puc. Glavni odbor obstoja: predsednik Anton Likozar, nadzorniki, 1. podpredsednik dr. Ignacij Rutar in 2. podpredsednik trgovec Peter Sterk. Odborniki: Gled Ivan, prvič mojster, Grčar Tih, šolski vodja, Kante Makso, šolski nadzornik, Marn Fr. drž. uradnik, Markelj Lavoslav, poštni uradnik, Plamnik Fran, višji žel. inšpektor, Pogacnik Matija, knjigovod. gđ. Puc Mira, učiteljica, Rode Matija, branil. uradnik, Starič Fran, čevljarški mojster, Sterk Milan, hran. gradnik, ga. Sterk Katica, trg. sopraga, Štih Ludovik, prokurist, Strucljak Fran, drž. uradnik, Urbančič Tinko, knjigovodja, profesor Gröbning, prof. konservatorija. V naslednjem podajamo zanimive poročila knjižničarja g. Rodeja o delovanju šentjakobske knjižnice.

Naša knjižnica, ustanovljena 30. maja 1911, z malenkostnim začetkom, se je tekom let razvila v prvo kulturno institucijo te vrste na le v Ljubljani ampak celo Slovenije. Leto za letom smo jo razširjali in izpopolnjevali in kadar stopi danes v naš novi lokal na Starem trgu, ostri nam nad našim napredkom. Danes šteje knjižnica nad 16.000 knjig v prometu v slovenskem, srbohrvatskem, češkem, ruskem, nemškem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku, v vsaki imamo 11.000 zvezkov. Vpisanih izposojilcev imamo 6800, lani se je izposojilo 120.000 knjig. Da se je knjižnica tako razvila je pripisoval izredni izbiri knjig, ki jo ima občinstvo pri nas ter primerno niske pristojbine, ki jih zahtevamo za izposojevanje. To nam je pa moglo le, ker smo nakupovali večino knjig antikvarno in ker nam je že občinstvo pri tem zelo na roko. Omeniti moram in francoski inštitut v Ljubljani ter češki komunisti, ki sta nam darovala po 100 francoskih oz. čeških knjig. V starem lokalu nam je tako manjkalo prostora, da večkrat niti najboljše novih knjig nismo mogli dati v promet, v sedanjih prostorih smo se to neprimerno rešili. Zato sedaj občinstvu nudimo mnogo večjo udobnost in še večjo izbiro kot prej. Obiskovalci vedo te centri in njih poset je dan za dnem večji. Priatek je zaznamovati sineti z dešete, ker imamo večino vseh naših bivših knjižniških mestih, zlasti na Gorjanskem, prav lepo številu solidnih odjemalcev, izredno velik krog novih obiskovalcev pa imamo beležijo iz našega trgovskega stana v Ljubljani. Pa tudi iz vseh drugih stanev našega mesta prihajajo dan za dnem tramo razvedrila in ponka želja občinstva in knjižnične oboje ima dovolj opraviti, da zadosti vsem željam in potrebam. Ker je knjižnica tahorek v sredini mesta, je postala centralna javna knjižnica ljubljanska in je ponos našega društva, je pa tudi ponos Ljubljane, katere lahko po pravici zavijata Zagreb in Beograd. Naša knjižnica je središče vsega kulturnega delovanja v šentjakobskem okraju, iz nje je izšlo vse, s čimer se ponosa naše društvo naš gledališki odtok, pevski zbor, godbeni odtok kakor tudi ostali odtoki. Zato je tudi dolžnost našega društva, da te naše knjižničarje vsaki na svoj stopnji, ki je do nos in pa tekom prihodnjih let spopadi, da bo znotrajne uspešnosti, kot se bomo napo-

nosti, ki si jih druge knjižnice ne morejo privoščiti, ki jih pa ima naša knjižnica v toliko meri, da se sile nadočeta potrebi.

Da pogledamo delovanje naše knjižnice še bolj, bomo širše tudi vsega članstva društva. Vselej nam v svojem krogu znanev in prijateljev priprave našo bogato izbiro knjig ter poudarja neizmeren pomen javne ljudske knjižnice. Ki skrbi kot nadaljevalna šola za izobrazbo, pouk in zabavo prebivalstva. Dobra knjižnica je v sedanjih časih naša naša in najbolj zdravno razvedrilo, ki prežene čitastko mračno misli, ga pa tudi ohrani naprednosti, za katero smo našo knjižnico osnivali in za kar jo hočemo in moramo tudi vzdržati in izpopolnjevati.

POMEN ARHEOLOŠKIH IZKOPIN.

V soboto 22. t. m. je predaval v društva »Slova« z. m. v. prof. dr. Vojislav Molč o pomenu arheoloških izkopin. Predavatelj je uvodoma razložil pomen spoznavanja zgodovinske preteklosti vsakega posameznika in naroda in slovaštva kot celote. Pri tem proučevanju preteklosti pa igrajo še važnejšo vlogo kot pisani dokumenti spomeniki, ki so žive priče življenja že davno umrlih rodov. Veda, ki se peča s analizo teh spomenikov in ki je njen cilj končna slika o razvoju in razpadu naroda, je arheologija, katere v navadnem pomenu besede označuje raziskovanje spomenikov preteklosti. Predavatelj je orisal v glavnih potezih vzroke preobrnja starih spomenikov, katere so uničila dolga elementarna sila, deloma človeške roke, ter je nato podal glavne potoke metodološkega odkrivanja spomenikov, ki prihajajo v poštev pri izkopinih. Oporočiti je pri tem tudi na nerazumevanje kulturne važnosti izkopin med našim narodom, zlasti na kmetih, kjer je sistematično arheološko delovanje skrajno oteženo. Nato pa je v širokem naslikal najvažnejše rezultate doseganih arheoloških izkopin v starem Orientu in Grčiji, opozoril na to, da so imela evropska znanost zahvaliti v prvi vrsti arheološkim izkopinam za spoznanja, katere so razširila naše zgodovinske slovaštva daleč nazaj in odkrila obstoj visoko razvitih kultur v Egiptu, stari Mesopotamiji, v Mali Aziji in v Egejskem morju s središčem na Kretu. Povdarjal je važno vlogo, ki so jo vršili fantazi kot pooredovalci med starih kulturami Orienta in probujajoče se Evropo. Ni manj važni pa niso uspehi arheoloških raziskovanj na evropskih tleh, kjer so — poleg spoznanja kulturnega razvoja takozvani klesarske umetnosti — privedle pred vsem do globljega razumevanja takozvane prazgodovinske evropske slovaštva. Predavatelj je zaključil svoja izvajanja z besedami, da torej arheologija nikakor ni mrtva znanost, ampak da je polna življenja in prvotne preteklosti, ki je važna sestava del naše lastne individualnosti. Popolna tišina in napeto zanimanje udeležencev je bilo znamenje v letni lepega in znamenitega predavanja za katero je g. predavatelj žel vsestranske odobravitve. G. predavatelj je lekarni vala.

— Kolegijalni večer društva »Pravnik« v sredo 26. t. m. ob osemih zvečer v restavraciji »Zvezda«. G. člani so vajili, da se sestane mnogobrojno udeležilo.

— Našeletvo zdravnika brivca, frizerja in lasničarja v Ljubljani pozivlja vse žlane, da se udeležijo pogreba Tomo Blaženina, ki se vrši v torek dne 25. t. m. ob 15. iz hiše Zaloški, Stari trg št. 11.

— Klub montažistov. Na IV. rednem občnem zboru akademskega kluba montažistov v Ljubljani, ki se je vršil 16. III. 1924, je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik Šnajder Rija, stud. ing. podpredsednik Uratarič Vladimir stud. ing. tajnik I. Keršič Viktor, stud. ing. tajnik H. Svoboda Vladimir stud. ing. Blagajnik Janežič Lev, stud. ing. knjižničar Turković Blaž, stud. ing. referent za ekskurzije Goršek Svevo, stud. ing. gospodarstvenik Tiringar Josip, stud. ing. odbornik Jovanović Dragana stud. ing. Častni sod: Miletia Risto, cand. ing. Testy Ermina, stud. ing. Utekin Sergij, stud. ing. Revizorji: Vukanović Branka, cand. ing. Vragolov Niko, cand. ing.

— Predavanje. Akademsko društvo »Vstajenje« priredi dne 26. t. m. ob 10. v balkonski dvorani univerze predavanje: Gospodarski pomen in steno sovjetske Rusije. Dostop ima tudi širše občinstvo.

— Zveza šolarjev v Sloveniji. V soboto, dne 8. t. m. ob 10. se je vršil redni občni zbor Zveze šolarjev za Slovenijo v gostilni g. Kodolja, Rimske ceste 11. Občnega zbora se je udeležilo precejšnje število v Ljubljani stanujočih šolarjev in en delegat iz Maribora za Banjake. Predsednik tov. Hrovat je izprave poročal o delovanju Zveze v preteklem letu. Med drugim je bilo Zvezo delovanje oredoteno znanstveno, da se odpravijo ranne nerednosti, predvsem razvoja, da vodijo avtomobile hude brez zato predpisani obilastni preteklosti in s tem ogrožajo tudi druge avtomobile in življenje v njih vozečih se oseb. Storki so se tozadevni potrebni korekci pri pokrajinski upravi katerih nasek je bil, da se je vršila dne 26. avgusta pr. št. anketa škoča se avtomobilskega prometa. Predsednik je obilno poročal o poteku te razprave, iz razgovorov in predlogov, ki so prišli nato na občnem zboru v prenos, je razvidno, da se žani zavedajo potrebe obstoja svoje strokovne organizacije. Blaginjski tov. Cerar je podal naslednje blaginjske poročilo: Zveza je imela v preteklem letu 16.172,30 Din dohodkov in 20.25,25 Din izdatkov in sicer: 7775 mesečni prispevki 882 Din pristopnine 1000 Din članarine podpornih članov, 360,50 Din obresti od založenih glavnice, 1694 Din za prodajo znakov, in 4796,75 Din ostanek od prejšnjega leta. Izdatki: časopisje, pisarniške potrebitve in druge 708,30 Din, posmrtnine po umrlih tovarših M. Zdeliku 300 Din, za nabave snakov in druge 277 Din. Preostanek znaša torej 12.587,50 narjov. V imenu nadzornstva je poročal varji Zupančič, da se nahajajo blaginjske knjige in blaginjske x naplavin pod,

ter predlagal, da občni zbor hroče blaginjskega znanstva, kar je bilo tudi soglasno sprejeto. Pri vseh teh so bili izvoljeni: Hrovat Ogrjud, predsednik, Cerar Fran, blaginjski, Hrovat Jože, skupnik, Odborniki: Uranč Ivan, Kopač Ivan, Plut Emil, Kimensveger Alojz, Mihevc Anton, Jagemaa Alfonz, Povšš Viktor, Suštar Fran in Reš Jože, ter svetodnikar Dem Vaso in Potočnik Zvonimir. Pri nadaljnjem delu je bil sprejet ed tov. Potočnika stavljen predlog, da se na vsak način doseže ssk s sorodnimi organizacijami v državi v svrhu skupnega nastopa glede nameravanega udeleževanja svetnega zakona za vsa država, ki se sse autom. prometa. Neveljavljenemu odboru je bilo tudi naročeno, da gleda na to, da se bodo sklepi in odredbe, določene na anketi dne 26. avg. pr. leta tudi v resnici izvajali. Iz raznih krajev prihajajo priobče, da se bile tozadevne odredbe pekrajinske uprave, ki so bile svoj čas objavljene tudi v časopisu, popolnoma brez upoštevanja. Zlasti je Maribor mesto večnih priobč. Sprejet je bil tudi predlog tovarša Wengertelja iz Maribora, da se da tov. iz šoljerske ostanke niti skupnikom pooblaštilo, da vodijo vse pose, ki se sse niti lokalnih razmer, v imenu Zveze pod nasledovno Zvezo šolarjev Slovenije odtok v Maribor. S pozitivom da žani tudi v bodoče vršijo napram Zvezi svoje dolžnosti, zlasti s tem da redno plačujejo mesečne članarino ter nabirajo dobre in zanesljive žlane, je zaključil tovarš Hrovat dobro uspele zborovanje.

Borzna poročila.

Zagrebska borzna je danes izostala. — Beograd, 24. marca. Današnja borza: London 357,80, Pariz 444, Newyork 81,65 Zenoa 1411,25, Milan 281, Praga 237, Dunaj 0,1180, Bruselj 260.

INOZEMSKA BORZE. — Carik, 24. marca. Današnja borza: Beograd 7,05—7,15, Berlin 1,30, Amsterdam 213,75, Newyork 5,79—5,7975, London 24,65—24,655, Pariz 31,75—31,90, Milan 24,05—25,05, Praga 16,76, Sofia 4,15, Dunaj 0,008125, Bukarešta 3—.

— Trst, 24. marca. Današnja predborza: Beograd 28,50—28,70, London 99,60—99,70, Pariz 123—124, Newyork 23,05—23,15, Praga 16,75—17,25.

To in ono.

KAKO DOLGO JE VLADAL PAŠIĆ.

Po lanskim marčnim volitvah v narodno skupščino 18. marca 1922 je Pašić podal demisijsko, na kar so trajala skoraj tri tedne pogajanja za sestavo nove vlade. Krona je najprej poverila mandat za sestavo nove koalicijske vlade Nikoli Pašiću, ki ni uspel, nakar je dobil mandat za sestavo vlade predsednik demokratske stranke Ljuba Davidović, kateremu tudi ni poverjena mu mislija uspeša. Nato je Pašić s pomočjo klerikalcev uspel, da se je dne 2. aprila lanskega leta sestavila homogena radikalna vlada. V narodni skupščini je nato Pašić dne 1. junija podal deklaracijo, ki je vsebovala delovni program njegove vlade. Pašić je napovedal, da reši 15 najvažnejših zakonov.

BOLGARSKA DIPLOMATKA. V Londonu se je poročila mlada Bolgarica Nadina Stankova. Zelo lepa je, pa tudi dobra pisateljica. Ona je ena prvih žen, ki so nastopile politično službo in zastopajo svojo domovino kot izredna poslanica že dve leti v raznih državah. Tako je bila posebno v pomoč bolgarskemu poslaniku na Lausannski konferenci. Mlada Bolgarica govori 7 jezikov in je napisala že več novel v angleškem in francoskem jeziku. Njen mož je znan prometen industrijalec Aleksander Cay Muir, je vdovec, star 36 let in oče treh otrok.

SLEP PASTOR.

Ena največjih evropskih občin v Londonu je Jurilla te dni za svojega pastora slovega Jurilla Wyllietona. Duhovnik, kateri uživa dobro ime v krogu angleških teologov, se je rodil slep. On je sin rovnih kmetijskih staršev. Ljudski učitelj je videl, kako je deček izredno talentiran, na kar so ga poslali v šolo za slepce v Norwodu. Tam je bil izredno previden in vstrajal in ravnatelj je izpeloval, da je prišel do neke vrste uspeha. Slepi vsehobolec se je pridno učil teologije, pomagali mu je pri tem neki tovarš, ki mu je štini razne knjige. Wyllieton je izločen govornik. Njegova žena mu pomaga pri pismenih delih, katerih slepec ne more sam opraviti. Ko je nastopil svoje službo, si je dal napraviti plastično geografsko karto za vse okolišne cerkve in posredilo se mu je s predvajanjem te karte, da se more gibati sam brez vsake pomoči in orientiran v vsaj okolici.

Zahvala.

Ob priliki proslave mojega 50-letnega delovanja v Zvezni štrol. tov. in vr. se najhvalneje zahvaljujem za vse doštoto in darova, ki se mi bili podarjeni. Posebno se zahvaljujem ravnateljstvu in vsem drugim darovalcem, našim sodelavcem in vsem skupaj.

Mojst Benčev
Nar. zvezov.

Listnica uredništva.

— Dinaristični dan za vestilnost Slovenca. Prejeli smo v objavo pod tem naslovom postv »Aktivnega odbora za pomoč vestilnim Slovencom«. Kakšen odbor je to, kdaj se je ustanovil, kakaj postila postve anonimno? Ako je to vsenarodna akcija, ozvi sadi priobčeno.

Najnovejša poročila.

Naš parlament pred odločilnimi dopetki.

Prisega nekaterih Radiševih poslancev. — Čestitke skupščinskega predsednika.

— Beograd, 24. marca. (Izv. Sprejeto ob 11. dopo.) Danes zjutraj je prispele v Beograd iz Zagreba, oziroma iz ostalih krajev Srema, Slavonije in Hrvatske 35 narodnih poslancev HRSS. Ob 10. dopoldne so poslanci prišli v narodno skupščino. V predsedstvu narodne skupščine se je zglasilo 13 narodnih poslancev, katerih mandati so bili verificirani v narodni skupščini dne 13. t. m.

V prisotnosti mnogostopniških novinarjev in nekaterih poslancev so poslanci z dr. Vladimijem Markom in Ivanom Predavcem na čelu prisegli v roke predsednika narodne skupščine Ljube Jovanovića na ustavo in zvestobo Nj. Vel. kralju Aleksandru I.

Skupščinski predsednik Ljuba Jovanović je pri tej priliki po posebeni prisegi kratko nagovoril radiševske poslance takole:

»Morda ni sprejem radi politične borbe tak, kakor bi moral biti. Važen je sedanjí moment. Hočemo skupno delovati v narodni skupščini. Mogoče pride do razsodanji, toda upam, da je to dobro in da bo vaš prihod imel dobre posledice. Jaz Vam čestitam.«

Nato so radiševski poslanci vzklikali: »Živel predsednik!«

— Beograd, 24. marca. (Izv. Ob 11.30.) Po končani prisegi se oddeli Radiševi poslanci iz skupščinskega predsedstva v muslimanski klub, kjer so imeli kratak sestanek z Ljubo Davidovićem, dr. Špahom in dr. Korošcem. Radiševi poslanci so podprli predsednika demokratske stranke z burnim in oduševljenim pleskanjem.

— Beograd, 24. marca. (Izv. Ob 11.30.) V parlamentu vlada danes napeto zanimanje za nadaljni razvoj sedaj že akutne parlamentarne in vladine krize. Radiševi narodni poslanci, ki so danes ob 10.15 dopoldne prisegli, vstopijo vsak moment v plenurno zbornico, kjer jih z veliko in napeto nestrpnostjo pričakujejo. Drugi poslanci, katerih mandati so bili verificirani, prisegajo še danes dopoldne. Radiševi sasedejo v zbornici skrajno levice.

Pašić odstopil!

Nagel razvoj parlamentarnih dogodkov. — Odgovditev sej narodne skupščine.

— Beograd, 24. marca. (Izv. Ob 12.30.) Takoj po položitvi prisage od strani 15 Radiševih poslancev je ministarski predsednik Nikola Pašić naprosil predsednika narodne skupščine, da prekine razpravo o državnem proračunu v plenurni zbornici. Predsednik skupščine je tej zahtovi ugodil in je bila seja ob 11. dopoldne prekinjena. Ministarski predsednik Nikola P. Pašić je oddel iz narodne skupščine takoj na dvor, kjer je bil pri Nj. Vel. kralju v skrajni enoural avilancu.

— Beograd, 24. marca. (Izv. Ob 12.30.) Ob 11. dopoldne prekinjena seja se je otvorila ob 12.15. Predsednik skupščine Ljuba Jovanović je nato prečital zelo kratko pismo ministrskega predsednika, ki se glasi:

»Predsednik narodne skupščine. Spoštovani gospod predsednik. Čast mi je obvestiti predsedstvo narodne skupščine, da je kraljevska vlada podala demisijsko na svoj položaj. Prosim Vas, gospod predsednik, da izvolite to naznaniti narodni skupščini. Nikola P. Pašić.«

Po prečitjanju tega pisma je predsednik skupščine kratko naznanil:

»Ker je kraljevska vlada odstopila, zaključujem današnjo sejo in sklicem

prihodnjo po sestavi nove vlade. Prihodnja seja se skliče pisanimu pooblaščenju.

— Beograd, 24. marca. (Izv. Ob 12.30.) Pri zopetni otvoritvi narodne skupščine so bili poslanci potoštevino zbrani. Povsod je vladalo neobičajno razpoloženje. Galerija in diplomatske lože so bile do zadnjega zasedene. Vse je z nevroznostjo pričakovalo obvestila o demisije Pašićove vlade. Omih 15 poslancev, ki so danes dopoldne prisegli, ni bilo navzočih pri prečitjanju Pašićovega pisma.

Ob zaključku plenarne seje narodne skupščine so radikalni priredili živahne ovacije ministrskemu predsedniku, vzklikajoč: »Živel Pašić!« Opozicija je ta vzklike spremljala z ironičnimi in sarkastičnimi opazkami. S tem je prva faza notranjepolitične krize zaključena. Z nestrpnostjo pričakujejo, kako se bo kriza nadalje razvijala in komu bo kralj poveril sestavo nove vlade. Radikalni upajo, da bo kralj najprej poveril sestavo vlade odstopivšemu ministrskemu predsedniku Pašiću, ki bo skušal stopiti v pogajanja z vsemi parlamentarnimi skuplinami. Očitno je, da Pašićeva akcija ne bo uspela, nakar se poveri sestava vlade Ljubi Davidoviću kot voditelju druge najmočnejše parlamentarne večine.

Klerikali se pomnijo radikalom...

— Beograd, 24. marca. (Izv. Ob 12.15.) Iz povesem zasnovega vira doznavamo, da so se klerikalci po nekaterih členih svojega kluba v času, ko so se vršila pogajanja za ustanovitev opozicijskega bloka med demokrati in muslimani in ko so sami prijavili svoj vstop v blok, enam pogajali v obliki neobveznih izmenjav misli in razgovorov z vodilnimi osebami radikalne stranke. Ta izmenjava misli je dobila konkretne oblike, ki odgovarjajo glavnim točkam znanega zagrebskega Maršovega protokola. Radikalni in klerikalci imajo ustvariti koalicijsko. Koalicijska vlada bi imela s pomočjo klerikalcev izvesti skrajšani delovni program v narodni skupščini, za čas bi se tudi suspendirala nadaljnja večja vidovdanske ustave in bi se potem prešlo k volitvam.

Po dogovoru z radikalni bi se imela izročiti važna upravna in politična mesta v Sloveniji SLS, ki bi dobila tudi primerno zastopstvo v centralni vladi.

NARODNA SKUPŠČINA.

— Beograd, 24. marca. (Izv.) V narodni skupščini je danes neobičajno živahno vrvenje in življenje. Vse kaže znak splošne napetosti in vsi nestrpno pričakujejo, kako se bo razvijala nadaljna vladina kriza. Gotovo je, da poda ministarski predsednik mogoče še danes dopoldne demisijsko. V parlamentu s tem računajo kot z gotovim dejstvom.

V zbornici vlada neobičajna atmosfera. Galerije so do zadnjega sedeča popolnoma zasedene. V diplomatskih ložah je opaziti mnogoštevilne zastopnike tujih vlad. Vse napeto pričakuje, kdaj se v zbornici pojavijo prvi Radiševi poslanci.

Po končani formalnosti je srbsko nacionalistični poslanec Aca Stanović v ič stavl na ministrskega predsednika Pašića vprašanje, kaj namerava vlada ukreniti proti nekemu Ivanu Predavcu, ki je bil kot oficir za časa avstroogrške zasedbe v beogradskem guvernementu in je bil angažiran pri raznih zločinih. Interpelant zahteva od vlade, da mu da pojasnila, če se namerava tega Predavca staviti pred sodišče, da odgovarja na razne zločine.

Za tem se je pričela razprava o proračunu ministrstva za šume in rudo. Govorilo je več govornikov kratko in zaključno besedo je imel minister za šume in rudo. Ob 11. je bil odrejen 15. minutni odmor.

KINO „LJUBLJANSKI DVOR“

24., 25., 26. t. m.

Učinkovitost v snegu in ledu!

„DOLINA MOLKA“

Drame iz ledenih gor Kanade v 6 dejanjih, v glavnih vlogah A. RUBEN, M. MAJERON

Velik senzacionalni športni film!

Predstave ob 8., 9. 15., 7. 30. in 9. 30. ur, ob preseljenih ob 7. 11. dopoldne in ob 2., 3., 4., 7. 30. in 9. 30. popoldne in zvečer.

Modni salon Marija Götzl, Ljubljana

Kongresni trg št. 8.

Prisnana najnižje cene!

Modni opomladanski klobukovi
v največji izbiri in
najfiniši izvedbi.

Starešinska zveza bivših članov
jug. akad. društva „Triglav“ v Mariboru
naznanja, da je njen član in starešina, gospod

dr. Ninko Irgolič

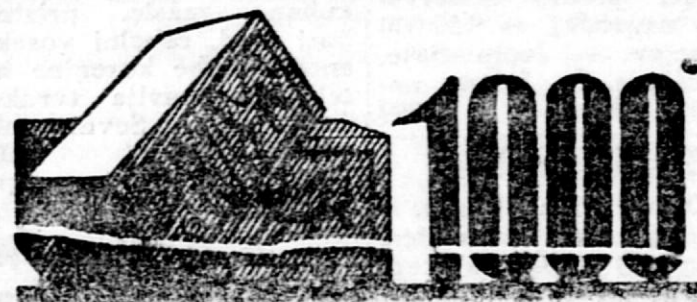
inšpektor v ministristvu pravde v Beogradu
in predsednik invalidske komisije v Nišu

dne 20. marca 1924 v Nišu nenadoma umrl.

Bil je Jugoslovian, zvest geslu našega
„Triglava“.

V Mariboru, dne 22. marca 1924.

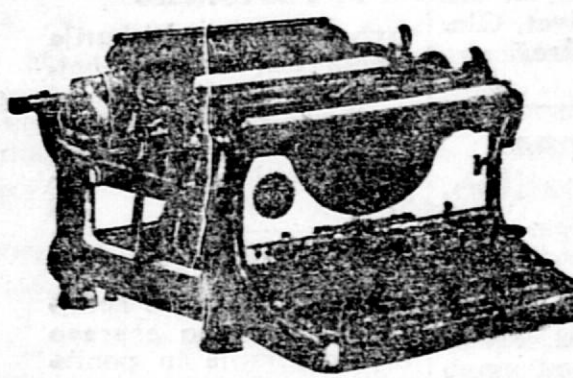
Starešinska zveza „Triglav“

je nepoštena trud in delo gospodinj, ako
pri pranju uporablja dosledno

samo

MILO „GAZELA“

Ideal

Najboljši in
najmoder-
nejši pisalni
stroj seda-
njosti.

THE REX CO, LJUBLJANA,

Telefon 268 GRADISCE 10 Telefon 268

Specijalna trgovina vseh pisarniških
potrebnosti.

Stroji za obdelovanje lesa naprodaj:

Dve tračni žagi, 800 mm (Bandsäge); stružnica, vsa iz
keleza (Drehleierbank); dva skobiljalni (Präsmaschine); ko-
pirni stroj (Speichenkopiermaschine); dva kopirna stroja
(Kopiermaschine); univerzalni kolesni stroj (Universalrad-
maschine); vrtilnik za glavinske pušice (Nebenbohrmaschinen);
krožna žaga z železnim podstavkom (Kreissäge);
vrtalo (Langlochbohrmaschine); delni aparat za vrtanje ši-
pičastih luknjic in glavine (Bohren der Speichenlöcher und
Naben); brusilno korito s kamnom 900 mm (Schleifweg);
avtomatični nožni brusilni stroj (Messerschleifmaschine);
klina krožna žaga pri brusilnici (Kreissägeblätter-Schleif-
maschine); klina tračna žaga pri brusilnici (Bandsägeblätter-
Schleifmaschine); stenski vrtilni stroj (Wandbohrmaschine);
ročna stanca (Handstanze); ročna stanca s prestavo; vrvodna
plasje žanje s prestavo (Hebelblechschere); Beechev zračni
bát 180 kg teže (Beeche Lufthammer 180 kg Bärgebläse);
Ajakov oprožni tolkač (Ajax Federhammer); podna klapka
180 kg (Fallhammer); hidravlični nakolesni strikalni stroj
(Radreifen-Streichmaschine); vetrilo na štiri ognje (Ventilator
für vier Feuer); nakoval (Ambosse); ravnalna plošča (Richt-
platte); gresline plošče (Gresenplatten); štajerski palmezi
(Schraubstöcke).

Ponudbe pod STROJEVI, Maribor, poštni predel 27.

PREMOGOKOP išče

spodobnega namestnika upravitelja s popolno naobrazbo rudarske
stroke, popolnoma veščega v vseh poslih merica (Markscheider) z
dobro in daljšo rudarsko prakso, neoženega za stalno name-
ščenje ter dobrim izgledom za bodočnost. Nastop službe takoj.
Uprava mu da brezplačno stanovanje, kurjavo, razvračanje in po-
strežbo, dokler obstaja rudniška kantina.
Ponudbe s prepisi spricelav o dosedanjem službovanju in pred-
stavljenjem naj se pošljejo upravi na naslov Ravnateljstvo ug-
ljenika „JELENA“ d. d., Golubovec via Varaždin in
zahtevno plače.

Združene opekarne d. d.

Telefon 733 Ljubljana Telefon 733

naznanjajo, da so otvorile v sredini mesta na

Miklošičevi cesti št. 13

tovarniško zalogo vseh vrst opeke lastnega izdelka.
Opeka je na razpolago v poljubnih množinah po
najnižjih dnevnih cenah

Veletgovina z vinom in alkoholnimi pijačami
išče za Ljubljano in okolice dobro vpeljanega

zastopnika

pod ugodnimi pogoji. V poštev pridejo samo osebe od
stroke poštenega značaja s krogom stalnih odjemalcev. Po-
nudbe pod Zastupnik-1924 na upravo Slov. Naroda.

PRISEGAM

da kupim najceneje in najboljšo
blago v modni trgovini

A. Šinković nast. K. Soss,
Ljubljana, Mostni trg 18.

INVENTURNA PRODAJA.
SAMO DO KONCA MESECA!

Din 2 do 500.000

posojila v svrhu povečanja obrata išče za dobo 1 do 3 let
industrijsko podjetje v Sloveniji, katere se lepo razvija in
je preobloženo z naročili. Vredno je 4 milijone dinarjev.
Nudi vknjižbo na 1. mesto, 20%, obresti in soudeležbo na
dobičini. Ponudbe pod „Popolnoma varno in dobičkonosno“
2024 na upravo Slovenskega Naroda.

Pod zastupstvo predajemo

za celotno Slovenijo naše ameriške pisane strojeve

„Underwood“

i potrebna agila in dobro uvedenom zastupniku. Samo
oni, koji su u stanju na vlastiti račun rediti neka se odmah
jave GENERAL. ZASTUPSTVU AMER. PISACIH STROJEVA
„UNDERWOOD“, Zagreb, Masnička ulica broj 1.

Brzojavi: Underwood, Zagreb.

Novosti v damskih klobukih

klobučevine in v vseh modnih barvah.

Najnižje cene!

Največja izbira!

modni salon

Stuchly-Maške

Ljubljana, Zidovska ulica 3

Prva preoblikovalnica

damskih slaničkov in modnih
klobukov

Barborič - Završan

Ljubljana - Mostni trg 7

izdeluje po najnovjših modelih.
Istotam velika zaloga damskih
slaničkov, nakitenih in praznih
in raznovrstnega nakita.

Gospodinja!

Zahtevaj od trgovca ob pri-
litih, ne nakupuj barvo za
pintne, le

DAMA se najhitreje moderno in
okusno počasi s uporabo

lasnega
obročka

Vedno velika izbira vpletk (kiti).
Priporočam se za vsa lasna dela,
kakor tudi za barvanje sivih las
z „L' Oreal Héné“, tudi v mod-
nih barvah.

M. PODKRAJSEK,
frizer za dame in gospode,
Sv. Petra cesta 32

VABILO

na
redni občni zbor
Posojilnice v Trebnjem

ki bo
v nedeljo, 8. aprila 1924
ob pol devetih dopoldne
v sedružni pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika.
2. Potrdjenje letnega računa za leto 1923.
3. Volitev načelnika in račun-
skih pregledovalcev.
4. Staležni predlogi zdru-
žnikov.

Načelnstvo.

Dalmatinski Portland cement

svetovne znamenje
„Salona“ (Tour)

nudi po najnižji dnevni ceni
tovarnica „SPLIT“

d. d. za cement Portland iz
skladišča v Ljubljani
Aleksandrova cesta 12.

KUPIM

veliko polnojarmenit rab-
ljeni i jedan do dva para
malinski kompleti namje-
štaja.

Ponude molim stati sa oznakom
velikosti i fabrikat i ofsonu na:
Marbo Hog, Vojakovic, Kriševci
(Hrvatsko)

Najnovija iznajdba!

Brez kvarenja blaga komično
snaženje in varnostno bar-
vanje oblik.

ANTON BOG 1592

Ljubljana, Štefanova ulica 8

I. nadst. Glince-Vit 48

Klavirska delavnica

R. WARBINEK Ljubljana
Rudarska ulica 5.

Popravljam in uglašujem klavirje
in harmonije strokovno in ceno

Pisalni stroji, potrebščine

mehanična delavnica
(popravilnica)

L. BARAGA, Ljubljana,
Štefanova ulica 6-1.

Kafeneje

— **CEMENT** —

Prima Portland trboveljski in dal-
matinski dobavlja v poljubnih
množinah. — Naročila sprejema:

H. Petrič,

Gospodarska cesta 10/1.

Telefon 343 1714

Trstje za strope

Izdelujem z najmodernejšimi stroji
in iz najboljšega materiala ter
dobavljam v vsaki množini po
najnižji dnevni ceni

I. Jugoslovanska tvarična Bakala

JOS. R. PUH, LJUBLJANA

Gradaška ul. 22. Tel. 881.

Gamaufovo

maslno praško za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini
do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo
intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 8.—.
Razpošilja društvo

„Vrtnarska šola“ v Kranju.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Urbanie in droge-
rija „Adria“.

Proda se

večja množina makulturnega papirja,
kilogram po 5 dinarjev.

Narodna tiskarna v Ljubljani.

Desinfekcijska sredstva!

SANITOL

proti nalezljivim boleznim

SANOFORM

za toaletno uporabo

V vseh lekarnah in drogerijah.

OTVOREN JE HOTEL I RESTORAN

„**EKSCELZIOR**“

BEOGRAD, Miloša Velikog ulica broj 5.

Telefon 35-6a. Telefon 35-62.

Najmodernejši konfor. — Telefon u sobama. — Lift. —

Topla i hladna voda. — Soba sa salonima i kupatilima.

— Najlepše blagovane. — Prvoklasna kuhinja —

Umjetnički koncerti.

Visoke cene

in

majhni prejemki

teško dopuščajo nakup obleke

JOS. ROJNA, Ljubljana, Aleks. r. 3

Vam nudi po nizki ceni veliko

izbiro najnovijše moške

in deške konfekcije

Neobvezen ogled v trgovini Vas o tem prepriča!

Velesajam u Frankfurtu na Majni održavati će se

od 6. do 12. aprila o. p.

Glede uputa i legitimacija obratiti se na Hamburg Amerika Linio.

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju J. B. Drasković, Zagreb.

UMETNA GNOJILA

prvovrstni rudniški superfosfat, superfosfat
iz kostne meke ter razna mešana gnojila po
najnižjih konkurenčnih cenah dobavlja:

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku.